

Mārijas Vēstis

Illustrēts nedēļas šurnāls šinatnei,
literaturai, mākslai un sadzīvei.

№ 3.

1909. gadā.

Iznākt trešdienās.

Saturs:

Morāle un reliģija. No prof. Fr. Paul- fena.	Suhras trihtsču bangas. Profesora Dr. Otto Krümmeta
Kreemijas nahtotnes ekonomiske jautajumi. Prof. Dr. K. Baloscha.	Melontas šala. Nahtotnes aina no L. Hellen- bacha.
Kahds plaščums! Repina glesna.	Kalejs. No Emila Sola.
Smunitate un mākslīga imunisešana pret bakteriju slimībām. Dr. med. G. Beldau.	Sapnis šens. Dzejols no Karla Krubšas. Apškatš.
	Daschadas šinas un pašinojumi.

Abonešanas maksa

Ar peesuhstičšanu cehšēmē:		Rigā šanemot:		Ar peesuhstičšanu aššemēs:	
Par gabu	3 rēf. 50 šap.	Par gabu	2 rēf. 50 šap.	Par gabu	5 rēf. — šap.
" 1/2 gabu	2 " — "	" 1/2 gabu	1 " 50 "	" 1/2 gabu	2 " 50 "
" 1/4 gabu	1 " — "	" 1/4 gabu	— " 75 "	" 1/4 gabu	1 " 25 "

Kumurs makšā 10 šap.; šatra adrešes maina 10 šap. Šlubinajumi makšā 10 šap. par weenslejšigu šmalku rindinu.

II. Rig. Krahj-Risdemu Sabeedriba

tagad atrodas

Sabeedribas pašchas jaunajā mahjā

Aleksandra eelā Nr. 12

(Dzirnavu eelu stuhri).

Peenem noguldījumus no 1 rubla fahlot un maksā 5—6 procentus; par telofču rehtinu 4 proj.
Noguldījumus ismaksā tublit beš usteifšanasā.
Išneebš aishneemumus pret wehrtspapireem, obligacijam, galvoneekem un perfonigu drofchību.
Darba laiks no 10—2. Telefons 1388.

W a l d e.

Rigas Pilsētas Lombards.

No 13. februara 1908. g. līdz 26. februārim 1908. g. eekihlataš leetas no Nr. A 77401 līdz Nr. A 85062 kā ari eekihlataš leetas Lombarda nodalā L no 13. februara 1908. g. līdz 29. februārim 1908. g., no kīhlu sīhmes Nr. 64161 līdz Nr. 65293 (ja nebuhtu jau ispiirtas waj pagarinatas) naifs 28. un 29. janwari 1909. g.

pulksten 10 pr. pusdeenas,

Pilsētas Lombarda telpās, Sirgu eelā Nr. 12,

isuhtrupefchanā.

Pehdeļais terminsch preelch augfchejo kīhlu pagarinafšanas waj ispiirtšanas ir deena preelch isuhtrupefchanas. — Uhturupē panahltēe pabr-folijumi teel pehš kīhlu sīhmes usrahdišanas ismaksati.

Kannuma, ahdas, stilitistas, pubfchla un dfinuma slimbās ldeenas no p. 9—1 un no 6—1/9 w. Damas un behrnus no plst. 5—6 w. Nigā, Marstaku eelā Nr. 8, tuwu pee Grehzneku eelas.

Dr. Machtus.

Peenemu ahdas, pubfchla un wenerifkus slimneetus sawā priwat-ninilā, Terbatas eelā Nr. 7 (ee-ja no Dzirnavu eelas), no plst. 9—11 un no 5—8 un beš tam otrdeenas no plst. 7—9 walarā.

Dr. J. Kraukst.

Pilsētas walde.

Rigas pilsētas ekonomiju walde isnomas trefchdeen, 28. janwari 1909. g. pulst. 1 pehš pušd.

krasta weetas

pee farlandāš Daugawas apmehram 5500 kwadrat asu leelumā kopā ar eero befchojofcho ubdeni balku kraufchanai.

Nigā, ekonomiju walde, 15. janwari 1909. g. № 233.

Prattifantus

preelch muischas pahrwaldneeku weetas peenem sem labeem noteifumeem. Wehtstules adrefejamas: Почт. отдѣл. Юркино, Бѣжецкаго уѣзда, Тверской губ., им. Княгини Хованской, Управ-ляющему. Atbilbei peeelafama 7 kap. pašmarča.

≡ Aleksandra eelā Nr. 51. ≡

Leelakais krahjums

ofoła ar drehbi pahrwilkti un lafeti fahrki un wifst peederumi.

Metala
kroni

Metala
sahrki

leelakā iswehlē.

J. Hiege, Rigā,

Aleksandra eelā Nr. 51.

Ch. Jürgensohn,

wihnu leeltirgotawa,

peedahwā

eekfchsemes un ahrseemes wihnus,
kā ari konjaka „Royal“,
stipru wihnogu wihnu 50 kap.

fekofchās filiales:

Suworowa un Dzirnavu eelu stuhri,

Delgawas fchofejā Nr. 12,

Ahgenskalmā, Mlescha eelā Nr. 4a,

Petschal lunga namā,

Wehweru eelā Nr. 7, Bez-Rigas stuhri.

Rigas Laukfaimneezibas Zentralbeedribas

Konsuma weikals

== Tēhrbatas eelā Nr. 35 ==

peedahwā wifadus mahffligus mehflus, kā: tomasa miltus, superfosfatus, kaulu miltus, kainitu, fchilifalpetri, kalija fahltus u. t. t.

Wifadus laukfaimneezibas rihfus un mafchinas, kā: arklus un ezeschas, eezenitās Dihringa atfperu un fchkihwoju ezeschas, fahles un labibas planjamas mafchinas, sirgu grahbektus, twaika un gehpela kulamas mafchinas, wehtijamas un sortejamas mafchinas, ekfetu mafchinas. Daschadus laukfaimneezibā wajadfigus peeder., kā: mehflu un feena dakfchas, lahptas, kehdes, naglas, strikus, dezimalfwarus, mafchinettu u. t. t.

Peenfaimneezibai:

Peena separatorus, smeesta fahli, pergamenta papiru, fahstuwes, peena trautus, peena transportu kannas un wifus zitns peederumus.

Baltijas audeklu manufaktur-fabeedriba,

Rigā. (fabrika Kengeragā). Rigā.

Par fabrikas zenam pahrdod pašchu pahrdotawā

Kungu eelā Nr. 22

Linu un pakulu dlijas un wifadas audeklu prezes, kā ar balinatus un nebalinatus deegus un fchnores.

Mahjas Weefis

Mr. 3.

Rigā, 21. janvārī 1909. g.

54. gada gājums.

Morale un religija.

No profesora Fr. Paulsena.

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTŅ.
VEIC. PULCIŅŠ

Sautajums, us kuru te gribu mehginat atbildet, ir: waj starp morali un religiju ir kahds eefšhejs fakars, kurfch dibinajas us leetas dabu un tapehz ir nepahrtraukts, jeb waj tikumiba un religiofitate ir weena no otras neatkarigas un tikai nejaufchi atteeziba nahkufchas leetas?

Pee antropologijas drofchakeem likumeem peeder tas, ka kahdas tautas dšihwē starp winas religiju un winas morali pafstahw koti zeefchs fakars, wismas finamā tautas dšihwes attihstibas pakahpē; tikumi stahw deewu apfardfiba, religijas un morales haufchki ir weenadi likumi, deewbijibu un tikumibu uffkata par weenu un to pakchu leetu. Atgahdinotees tikai wispafstamako peemehru, Mosus haufchkos religifkee, tikumifkee un teeffkee peenahkumi parahdas ka Deewa weena likuma glufchi weenlihdfigas dakas. Wifseem ir weenads fpehfs; wif iſtet iſ Deewa gribas un itweena pahrafhpuma fodifchanu tauta ifdara ka religifku peenahkumu. Deewa bhjafchanu uffkata par wifas tikumibas pamatu, deewbhjigs un labs, besdeewigs un flifts ir weenadi iſteizeeni. — Kriſtiga tiziba un muhamedanifms turas pee fcha uffkata wehl aifweenam. Ne mafat tas atrodas pee greekeem un romeefcheem, pee indeefcheem un perseeſcheem, pee egipteefcheem un afreeſcheem. Itweena zilweka un wifas tautas dšihwe fawu dabu no religijas, wifai walſis un fabeedribas kahrtibai, wifseem tikumeem un eerafcham ir fawi religifki pamati. Ari pee tam zilſtim, kufas Amerikas eedſtmtneeki fafneedsa fawu augſtato attihstibu, pee mekfakaneem un peruaneem, faſtopam to pakchu fakaru starp religiju un morali. Waitgs iſ fenmekfkaku gudribas peewed daſchu to, kas tikpat labi waretu atrastees ari pee kahda ebreju waj kriſtiga morales fprebikotaja. Un taiſni te winſch eerauga iſſchkiroſcho peerahdijumu par fchis tautas augſto gara kulturu: „naw gandrihs uſtizamakas paſihmes un drofchakas mehraulſas preefch kahdas tautas žiwilifazijas augſtuma“, ta peebilſi fchis ſmalſkais tautu dšihwes paſfnejs; „ka tas mehrs, kufā winas

religija pabalſta tihras tikumibas praſibas un ſaiſta tas ar pakchas religijas mahzibam.“

Wif kahda eemefla tad nu faweenota religija un morale, ja nedrihfſtam tas weenkahrſchi ufflatit par pirmatneju? Ka abas pirmatnē bhjufchas faweenotas, pret to leetas daſchs kas runajam; attihstibas wifsematakas pakahpēs religija mums burwifku atteezibu weidā parahdas weenatneja, tai us moraliibu, zil taflu par fchahdu war buht runa, naw nekahdu atteezibu: fetiſti ir weenaldfigi pret zilweku ufweidibu, ja ta neatteezas us teem pakcheem; fetiſchifmam un ſchamanifmam ar tikumibu naw nekahdas dakas. Ja nu fcho iſtureſchanos ufflatam par pirmatneju, žaur to tad rodas faweenoſchana? jeb ja fcho žautajumu atſtahjam neiſchſkirtu, us to pirmatnē dibinajas fakopofchana?

Wairak no ahreenes leetu apluhfojot to waretu iſſkaidrot fekoſchi. Deewkalpojumi ir ſinatnes pirmais preefchmets; wifſwarigakā leeta ir winu wifpilhnikakā pareiſiba, wifmafakais miſejums winus war padarit nefekmigus, pat poſtigus; lai tik atgahdajamees indeefchu waj ebreju ſpureſchanas. Tapehz preeſteri ir pirmee ſinataji. Wimu aprindās attihſtas un pahreet no tehwa us dehlu leela ſinatne par pareiſu deewkalpoſchanu. Te iſžetas pirmee zeeſchee nofazižumi, kufi nepeelaiſch it nekahdu patwafibu. Pee teem tad peeflehhjas tikuma un teeffbas praſfjumi un pamafſtim ar teem fakopojas par winu weentopejo likumu kraħjumu, kurfch aptwer wif u tautas lozektu peenahkumus. Religifkeem peenahkumeem wifſpirms peemiht tranſzendenta ſanfzija, fwehtiba, kura wehlaſ iſplahtas ari us tikuma un teeffbu praſfjumeem.

Pirmatneja eefſheja radneežiba starp religifkeem un tikumifki teeſſkeem peenahkumeem war jau wežinat tahdu fakopofchanu. Wifseem religifkeem haufchleem ir weenads rakſturs: wini praſa upurus, ſchkiſtiſchanos, atturibu, kaiſlibu eerobeſchofchanu. Wif deewkalpojumi iſrahda pakcha gribas ložifchanos preefch augſtakas un warenakas gribas;

paſemiba iſgahdà deewu labwehlibu, pahdroſchiba fazet wiġu duſmas. Tas patſ fakams ari par tikuma praſſbam; ari tas aprobeſcho un faista paſchgribu un praſa klaniſchanos autoritatu preeſchà. Ta ir ta pate uſwediba, pahdroſchiba, kura pawedina uſ tikuma pahrahpſchanu un deewu pulgoſchanu. Kà pahdroſchibas eenaidneeki top par tikumu ſargeem. Gewehrojams, ka zilweki, kureem naw waras un teeſbas, ſweſchineeki un wahjineeki ſtahw deewu ſewiſchà apſardſibà; par wiſam leetam deewi peemelle pahrahpumus pret weeſi, pret ſirmgalwja newarigo wezumu un pret behrnu.

Bet leetu war apluhſot ari dſſtati.

Religiġu wiſpirmſ war iſſfaldrot kà tizeſchanu kaut kà tranſzendentà. Par pamatu tai wiſur ir nepeetezibas ſajuhta pret doto iſtenuibu, kura paſſhta no peedſihwojumeem. Ari ſetiſchiſmſ un ſchamaniſmſ ir mehginajumi, darit eeſpaidu uſ tranſzendentem ſpehſteem waj buhtnem un zaur teem panahſt to, kaſ ar dabifkeem naw panahſtams. Dſihwei arween jo wairaf attiſtotees, griba eeſneedsaſ wairaf gara walſtibà. Zilwezes ſemakajà pakahpe ta gandrihſ wairaf neka netihkà, kà apmeerinat animaliſkàſ (lopa) wajadſibas, bet iſgihſtibai uſ preeſchu ejot, griba pazetaſ augſtat par wehſleſchanos pehž dſihwoſchanas ween, ta zenſchaſ pehž ſkaiſtaſ un labas dſihweſ, pehž kaut kaſdejadi iſweidota zilwezibas ideala. Schai pahrgroſſibai zilweka gribas wirſibà ſeto famehriġa pahrgroſſiba tranſzendentàſ paſauleſ iſweidojumà: politeiſma daudſweidigà deewu paſaule ir augſtaſas gribas radijumſ. Fetiſchiſma iſpluhduſcho, pagahjigo, beſwahrdaino burwigo ſpehſtu weetà ſtahjaſ paſtahwigas, perſoniſtaſ, wehſturiktaſ buhtneſ. Schaiſ deewoſ, zilweka aju preeſchà ſtahw wiġa ſkaiſtaſ un labas dſihweſ ideali, kurei pahrwehſti par iſtenuibu. Greeku deewu paſaule ir iſtenuibà pahrwehſtà ideala zilweku paſaule, kaſbu to radija greeku tauta, zenſdamàſ pehž ſkaiſtuma un labuma. Ikweenſ no ſcheem deewu weideem iſrahda greeku zilwezes idealu no kaut kaſdas puſeſ. Un ſchi tranſzendentà paſaule pret pee-dſihwojumu (empiriſko) paſauli neſtahw weenalbſiga un beſnekahda eeſpaida; ar weenmehſ leelaku uſmanibu deewi uſluhſto zilweku dſihwoſchanu; wadidami, ſargadami un fodi-dami tee wirſa wiġu gribu uſ pilnibu. Burwigaiſ rakſturs naw pagalam iſſjudiſ, tautas iſtenuà religijjaſ kalpoſchanà eeſweizei uſ deewu gribu beſ ſchaubam peeſkrita jo leela loma, lai zaur to ſaſneegtu ſewiſchtuſ mehſkuſ, weſelibu, bagatibu, uſwaru, ſeſmeſ. Bet pee wadoſcheem gareem tahda deewu eedarboſchanàſ atkahpjaſ arween jo taſlaſ, un ari preeſch plachakam tautas aprindam par religijjaſ noſchſkramu peederumu arween jo wairaf top luhſkoteeſ uſ deeweem kà uſ dſihweſ pilnigam preeſchſhmem un wadoſkeem beſ nekahdaſ kaſreſ. Scho uſſtatu tautai eeſdehſtija mahſſla, kaſda ta jo ſkaiſtà weidà mums parahdas luhdſoſchà ſehnà. — Mo-noteiſma, kuſch wehſturiktaſ parahdas kà beidſamà un augſtaſa religijjaſ attiſtibas pakahpe, idealaiſ momentſ uſſtahjaſ wehl jo ſtiprati. Kriſtigà tiziba pawiſam attrataſ no burwibaſ; Jeſuſ mahja ſawuſ mahzeſtuſ luhgt „tawſ prahtſ lai noteek!“ Kriſtigà deewluhſchana pamatojaſ uſ tizibu, ka lai nahſ kaſ nahkdamaſ, wiſ nahſ no Deewa un

ir labſ; mehſkiſ ir taſ: ſirdi eeneſt padoſchanoſ Deewa gribai. Bet Deewa wiſa griba ir ſwehtiba, taiſniba un ſchehlaſtiba. Ta ir wiſſchſkhiſtaſa zilweka wiſdſſkàſa gribas wirſiba, kura pahrwehſchaſ par iſtenu Deewa ſwehtajà gribà un tad pate ſewi atſiſt par kaſbu parahdiſchanu no augſcheeneſ.

Tà tad war teiſt: kaſdas tautas religija ir wiġaſ paſchaſ buhtneſ un gribas atſpogutojumſ kaſdà tranſzendentà — pahrpauſale, kur wiſ taſ iſtenuſ, uſ to wirſta wiġaſ dſſkàſa kaſroſchana. Tiziba ſchi muhſu paſaule ir newehſta un neiſta; taſſchu abas naw ſchſkirtaſ zaur apoſolutu plaiſu: wiſa ſchſkhiſta zenſchanaſ, kaſda ta nahſ no augſcheeneſ, pazet augſtu pahſ ſemi.

Un ar to buhtu dota moraleſ atteeziba uſ ſemi. Ubaſ zetaſ no taſ paſchaſ ſakneſ, no gribas ilgam pehž pilnibaſ. Bet kaſ moraleſ parahdas kà praſſjumſ, taſ religija ir pee-pildijumſ. Moraleſ pilnibu aprakſta abſtraktàſ formulàſ, religioſa tizibà taſ iſtenuibà teel uſluhſkotoſ kà deewiſchka, ſwehta un laimiga dſihwoſchana. Un ta ari ſubjektivi moralitate un religioſitate parahdas kà diwi puſeſ no weenaſ un taſ paſchaſ leetaſ: indiwiſ ir tikumiſ, žiſ wiġa gri-beſchana un darboſchanaſ teezaſ pehž pilnibaſ, deewbijigſ, žiſ taſlu wiġa juhtaſ, wiġa tiziba un wiġa zeriba pildita no Wiſaugſtaſtaja tehla.

Kaſ nu ſihmejaſ uſ panahſtumeem no religijaſ un moraleſ ſaweenoſchanaſ, tad neweenam antropologam newaretu buht par to ſchaubaſ, ka tikumu un tikumiſko bauſchu religija ſankſija leelà mehſrà pabalſtijuſe atſewiſchto zilweku diſziplineſchanu, ſawaldiſchanu zaur tikumeem. Apoſolutà bijachana (religio), kura attura no religioſko bauſchu pahrahpſchanaſ, teel pahrneſta ari uſ tikumiſteem bauſchteem. Sewiſchki ſchai ſiġa parahdiſiſ ſawu ſpehſtu ſinamſ wirſeeneſ religioſkà noſchanaſ, tiziba dſihwoſchanaſ pehž nahweſ. Wiġa paſauleſ dſihwe zilwekſ teeſchi atrodaſ deewu roſaſ; te wirſ ſemeſ wiġu wara ir taſlaſ noſt, wiġu ſpehja wairaf nejauſcha un noſeedsneekſ war domateeſ ſlepenibà grehſtojam. Tur wiſch beſ ſegaſ ſtahjaſ wiġu teeſaſ preeſchà, mironu teeſaſ preeſchà, kuru tiſ daudſaſ religijaſ dſihwajeem rahda kà arween jo tuwaſ uſ muhſcha beigam nahkoſchu mehſki. Tur wiſ nahſ gairmà, nopelnu un wainu mehſa taiſna teeſa. Kaſ turp noeet ar grehſteem apkrahweeſ, kaſ peeſkopis newehſrtigu dſihwi, kaſ deeweem naw dewiſ, kaſ deeweem peenahkaſ, taſ par to zeetiſ ſodu, un otradi, kaſ turp eet duhſchigſ, kaſ dſihwojiſ taiſnigi un deewbijigi, tam tur ir labas zeribaſ. Neſur taſ naw tiſ ſekmigi attiſtiſt kà kriſtigà religija. Leelà teeſa paſtarà deenà, kura nobeigiſ paſauleſ wehſturi un doſ leelo un galigo ſpreedumu par wiſeem zilwekeem, weeneem muhſchigu ſwehſtclaimibu, otreem muhſchigu ſodibu, taſ ir nogidumſ, kuſch jo dſiġi un wareni eeſpeeſchaſ apoſinà.

Tà no wiġapaſauleſ tikumam kà warenaſ aiſſardſeſ dotas lihdſi ſinamaſ baileſ un zeribaſ.

Dſſkàſa ſirdiſ ſchee dſinekki dabu ſchſkhiſtatu weidu. Deewſ ir neween bahrgaiſ ſogis, bet ari tehwoſ, kaſ zilweku uſluhſto ar ſchehligu miſheſtibu. Deewbijigà dſihwi pilda leelaſ ruhpeſ, nepadarit ſewi par ſchaſ miſheſtibaſ neze-

Re p i n a

Kahds plafchums!

nigu, s'wehtaju neapbehdinat un fewi neisflehgtees is gaismas pulka zaur tumfibas darbeem. — Prasta fridi ari religija top prasta; alga un fods winâ pasaulê te pahrwehrschas par sawadas spekulazijas preefchetu: us matu ispildot basnizas peenahumus nopehrk atwabinajumu no moraliskeem peenahumeem, par naudu nopehrk grehku atlaischanu. Ta ir greisiba, kura eeweefchas, kad basniza rauga deewkalposchanu fistematiset. Pee schihdeem Jesus to atrada ka farisejismu, kristiga tiziba Luters to atrada ka „labu darbu“ fystemu, Speners luteranisma to atrada ka „pareistizibu“, „tiziba“ bija palituse par beidsamo un par wifu zitu labo darba weetneezi, un tahdu winu wehl atrod ari schodeen. Schi „mahnu deewkalposchana statutos noteikta religija“, ka Rants winu nosauz, ir leelas breefmas basnizas religiska dsihwe. Ta notrulina pateefbas fajehgu un moralisku fajuhu; un us scha pamata ari seed fanatism: kas muhsu „deewkalposchanu“ nezeena, tas muhs newar zeenit: tas ir muhsu eenaidneeks un ta tad ari Deewa eenaidneeks; bet Deews muhsu kalposchanu grib un atfihst; ta tad wina eenaidneeku wajat un nonahwet ir labs un Deewam patihkams darbs.

Tagad atgreessimees atpatat pee sawa sahtumâ usmesta jautajuma: waj morales un religijas saweenoschana pehz sawas buhtnes ir pamatota un neschkirama? jeb waj ta peeder tikai sinamai attihstibas pakahpei ka weenigi tai ihpatneja un pagahjiga parahdiba? waj nahotne schi faite isirs? waj tad huhs pilniga tikumiba bes nekahdas religiofitates?

Tikai jaunaka laika sahl scho jautajumu nopeetni zilat. Gadu fimeem neko netureja par drofchatu, ka moralitates un religiofitates neschkiramibu. Tikai zaur leelo fatrihzinajumu, kuru kopsch jaunlaiku sahtuma pahrzeetuschi wiff teoretiske usfkati, ari mineta pahrleeziba tikuse schaubama. Basnizas tiziba wispirms nomiruse sinatneeku un isglishtoto aprindas; pamasam netiziba khruse ari mafas. Plafchâs aprindas tagad walda tihri fifikalifks pasaules usfkats. Schais paschâs aprindas fastopamas ari domas, ka tikumiba un religija, etika un metafika esot gluschu daschadas leetas; dsihwe esot pawifam neatkariga no ta nogiduma, kahdu domajas pasauli esam un tapehz dsihwes uswediba esot

iffura zilwaka privata darischana. Lai kahds buhtu materialists, ateists, panteists, fleptikis waj kas zits, tas nemaš neaifkerot winu tikumibu un spreedumu par winu tikumisko wehrtibu.

Ir jau gan ari schaurakas aprindas, kuras schahdu usfkatu dsihwi apstribde. Te faka, ka netizibas fegas esot: par nahotni nebehdajot baudit scho beenu; teoretiskais materialifms few ka fegas welt lihdsi praktifko; tas wismas esot logifks atwasinajums no ta, lai gan daschs labs teoretifks materialists ais tikumeem un paraduma to negrib atfihst.

Pehz wisa teikka mehs newaram peekrist tam usfkatom, ka par nekahdeem morales ikumeem nebehdajoscha dsihwe esot logifkas fegas no kahdas tizibas waj netizibas. Mehs turpretim teikim: kahdi usfkati kam ari nebuhtu par leetu dabu, morales ikumi preefch wina patura to paschu peenahzibu; tee jau naw patwafigi preefchraksti, kuru ispidifchanu prafa alga un fods; tee ir dabas ikumitai fajehgumâ, ka us winu ispidifchanu dibinajas dsihwes labklahjiba. Un te neko negrosis it neweena zilwaka domas. Ta tad ja kas warbuht no saweem ateistifkismaterialiskeem usfkateem atwasinatu logifko flehgumu, ka morales ikumeem preefch wina naw wairs nekahdas nosihmes, tas buhtu pahrrehkinajees un tam ari buhtu janes sawas maldibas fegas.

Es ari netizu, ka tizibas nowehrschanas fegas ir ne-moraliska dsihwe, tikpat mas ka tikumiska dsihwe ir tizibas kahrtigais panahkums. Bes schaubam stary teem, kuzi neweem atratijuschees no basnizas dogmas, bet ari no jebkuras religifkas tizibas wispahrim, ir godigi un ustizami wihri, pat kaisligi idealisti, kuzi gatami usupuretees; un atkal otradi, stary teem, kuzi wifus religifkos peenahumus ispilda ar bailigu apfinibu, kuzi peeejami ari religifkam fajuhkam, ir wihri, kuru dsihwe un darbi ir pilni stuhrgalwigas aplamibas, besmihligas augstprahktibas, fleepas nepateefbas.

(Turpmat wehl.)

Kreewijas nahkotnes ekonomiskee jautajumi.

Profesora Dr. A. Baloscha.

(Turpinajums.)

Lai waretu kurrmehr aprehkinat tos upurus, kahdi buhtu no waldbibas puses semneeku labâ nepeezeeschami, waretu sinams isleetot wehl sinas un faktus, kas atteezas us Kreewijas semes ihpaschumu eepirfchanu daschadâs bankâs un to aptraufchanu ar paradeem. Schahdu aprehkinu ir usstahdijis profesors Herzenfchteins (Аграрный вопросъ, стр. 217). Pehz schim sinam us 1. juliju 1904. g. war taifst fefoschu fskaitku usstahdijumu:

	Ihpaschumu tuhstlochos	stais bejetinu	Gesklatas resp. parados milj. rublos
Muischneeu bankâ	22,956	16,940	716,0
Muischneeu bankas sewischa nodala	5,002	2,582	47,0
Semstu atzionarbankâs	43,103	20,486	574,9
Herfonas gubernas semstes bankâ	4,277	3,257	152,8
Baltijas gubernu muischneeu bankâs	40,465	5,119	86,2
Poltijas Zaristes Semstes Kreditfabeedriba	9,521	3,486	138,7
Semneeku bankâ	—	—	405,1

Tā tad isnemot Baltiju un Polijas Zaristi parwifam buhtu eefihlataš 74,3 tuhfstofchu ihpašchumu ar 43,3 miljonu defetinaš par 1,490 miljonu rubteem. Geefihlataš seme ir nowehrteta uš 2,700 miljonu rubteem. Ja peenemtum, ka ſchi taſkazija buhtu iſdarita pehž ihſtas semeš wehrtibaš, tad iſnaht, ka war iſpirkt 43,3 miljonuš defetinaš par iſgadejaš maſkam, kaš koti maš ſneegtoš pahri par tagadejo kopejo ſumu, kaš teef maſkata par nepeedalitaš semeš renti 19,5 miljonu defetinaš platibā (ja 2,700 miljonu rubtuš rehſinaš par 4⁰/₁₀₀, tad iſkadejee maſkajumi iſnahtu 108 milj. rubtu, famehr nepeedalitaš semeš renteš ſuma iſnaht 94,8 un Baltijas gubernas atſkaitot 91,6 miljonu rubtu). Tā tad nahtfees rehſinat uš to, ka priwatsemeš ihpašchneeki tureš semeš atpirkſchānu pehž tagadejaš wehrtſchanaš preekſch ſewis par neiſdewigu un ſaiſtitu ar pahraſ leeleem ſaudejumeem. Wajadſeš mehginat eerihſot leetu tā, ka priwatsemeš ihpašchneekem ſolitu 25 lihdſ 33¹/₂⁰/₁₀₀ augſtafu par banku nowehrtſchānu. Tahdā kahtā par wiſeem eefihlateem ihpašchumeem nahtkoš iſmaſkat apmehram 3,600 miljonu rubtu, kaš iſtaifa apm. 144 miljonu rubtu gadā 4 procentigaš renteš. Semneeki tahdā gabijumā tomehr mehl dabuš ſemi famehra daudi lehtati, nekā pee tagadeja leetaš ſtahwokka. Pee tam wehl tungu dſihwojamāš ehkaš reſp. pilis, dahruš, parkuš u. z. war atſaht par neeleu atrehſinu no pahrdofchanaš reſp. pirkſchanaš zenaš wina tagadejeem ihpašchneekem. Semneekem taſchu ir no ſwara weenigi azama seme, plawas un ganibaš. Saprotamš ari meſchuš wajadſeš atpirkt waldbai, lai toš paſargatu no iſnihzinaſchanaš un nodroſchinatu eedſihwotajuš ar meſchu ari nahtotnē. Peenemſim, ka daudi ihpašchneeki pat ari uš tiš labeem noteikumeem, kā ſemju atpirkſchāna par 25—33¹/₂⁰/₁₀₀ augſtafu par tagadejo banku nowehrtėjumu, atſtahtot teem dſihwojamāš ehkaš, kuraš dſihwojuſchi wina weztehwi un tehwi, negribetu pahrdot ſawas muiſchaš. Bet toteef atkal droſchi ween daudi tahdi ihpašchneeki, kuru ihpašchumi lihdſ ſchim wehl naw eefihlati, peedahwāš ſawuš ihpašchumuš, tiſk lihdſ ween tiſš iſfludinati tiš labi pahrdofchanaš noteikumi. Tā tad, palikſim pee ſkaita 43,3 miljonu defetinaš par 3,600 miljonu rubteem. Tahdā kahtā priwatihpašchneekem beš tam, ka waldbi uſnemtoš uš ſewis wina tagadejo paradu 1,490 miljonu rubtuš, nahtkoš wehl iſdot papildam apmehram 2,110 miljonu rubtuš.

Bekāš jautajumš: no kureneš lai nem to naudu, kaš wajadſiga preekſch tiš leeliſkaš operazijaš. Bet ſkaidraš naudaš wajaga koti maš, ja preekſch ſcheem 2,110 miljonu rubtu papildu iſmaſkaš iſwehletuš muhſcha renteš formu, jeb wiſmaš tahdu renteš formu, kaš nebuhtu iſmaſkajama kaut ari tiſkai pirms 100 gadeem. Tahduš papirus iſweenš nemtu daudi labāš pretim, nekā papiruš, kureem ihſš dſehſchanaš termiſch. Katrā ſinā tāš dakaš renteš papiru iſpirkſchānai, par kuru buhtu jaſamalkā bijuſcheem semeš ihpašchneekem ſkaidrā nauda, nerastoš ne maſako kawektu. Ja tomehr wehl birſchā buhtu maſi apgroſijumi, tad ſcho „muhſcha renti“, nu teikſim, uš 4⁰/₁₀₀, war atſwabinat no wiſeem paſtahwofcheem kā ari warbuhtejeem nahtkoſcheem kuponu un ziteem nodokteem. Semneeki beš ſchaubam pee-

nemš ar preeku, kā leelu labdarijumu, ſchāš 43,3 miljonu defetinaš papildu semeš par 144 miljonu rubtu renteš, ſewiſchki ja galigi tiſtu atzeltaš tagadejaš 85—90 miljonuš iſpirkſchanaš iſmaſkaš.

Taſchu buhtu bijis prahtigati, ja taſni nedahwinatu, neatlaiſtu ſchoš atliuſchoš iſpirkſchanaš maſkajumuš, kā taš notizis, bet tee buhtu pahrwehrti meliorazijaš un zeku klaufchāš. Kreewu laufſaimneeziža zeeſch ne aiš darba ſpehta truhtuma, bet taſni aiš ta pahraſuma. Pehž „zentra komiſſijaš“ aprehſina Kreewijā ir lihdſ 45 miljonu darba rofu, t. i. gandrihš trihš reiš wairaf, nekā ir wajadſigaš preekſch laufſaimneezižaš darbeem. Un tā ka naw paredſamš, ka ſchis darba ſpehtš tuwakā nahtotnē waretu ſew atraſt nodarboſchanoš induſtrijaš laukā, tad wiſlabakaiš lihdſekliš buhtu iſleetot to preekſch laufſaimneezižaš pazelſchanaš. Uš to lihdſ pehdejam laikam literaturā gandrihš wehl nepawifam naw greeſta wehriža, naw uš to ne mahjeena ari jau minetā eeweherojamā grahmatā par agrarjautajumu. Neſkatoteeš uš to, ſchis lihdſekliš ir weenš no wiſeeweherojamaſkeem. Patſtahwigi paſchi ſemneeki naw ſpehžigi eeweſt pahrlabotoš semeš aſtrahdaſchanaš weiduš, kā: ſahtu augu ſehſchānu, mahſflihu mehſloſchānu un apuhdenoſchānu, waj ja daudi, paſpehtu tam wiſam peemehroteeš tiſkai koti neeweherojamā apmehra un pehž koti ilga laika. Bet laikš negaida. Ir nepeezeefchama wiſahtakā palihdſiba no waldbiža puſeš, ſaprotamš peepalihdſot weetejam ſemſtem. ſchi peepalihdſiba ir jaſaſneedi diwejadā formā: pirmkaht, iſdodot ſemneekem uš garafu termiſu iſmaſku aħbolina, luzernaš u. z. ſahtu augu ſehklaš, kā ari uſlabotuš ſemkopibaš rihtuš, mahſflihu mehſluš u. t. t. un — otrkaht — eerihkojot pehž eefpehjaš leelu ſkaitu tiš wiſai nepeezeefchamo preekſchſihmigu iſmeħginajumu ſar m u f a r m u, kuraš reiſe ar fugāš lopu audſinaſchānu tiſtu iſdariti daſchadi iſmehginajumi ari ar augeem. Ja ari deſmit gadu ilgā laikā wajadſetu peenemt 10,000 mahžitu agronomu ar 2000 rubt. leelu zaurmehra gada algu un atdot teem preekſch iſmehginajumeem 1—2 milj. defetinaš semeš, ari tad taš buhtu iſdewumš, kaš wiſdrihſakā laikā atmaſkatoš ar augeem. Waj buhtu atkautš teikt, ka wiſlabakaiš lihdſekliš peedabut ſemneekuš pee meliorazijaš darbeem buhtu taš, ka tiſtu iſſneegtaš uſnehmigakeem ſemneekem no pirmſaħkuma beš maſkaš ſehklaš un, aſtaħkeem peemehroti mahſflihi mehſli, un ka tahdā kahtā wina iſmehginajumi = peedſihwojumi aħri iſplatitoš pa wiſu ſaħdſchu. Saprotamš war darit un ir j a d a r a ari taš, taſchu ſwarigatoš jaunuš iſmehginajumuš ir eefpehjamš iſweſt weenigi tiſkai ſewiſchkaš ſarmāš, kuraš ſewiſchki tam noluhkam eerihkotoš uš teef pahrwalditaš no m a ħ z i t e e m agronomeem. Lai ari wiſa eerihziža un apgaħdiba ar lopeem, daſchadeem riħteem, u. t. t. katru gadu, nu teikſim, 500 ſarmu ar 200 defetinaš semeš, 10 gadu laikā iſnahtu uš 10 miljonu rubtu gadā, t. i. pa 20,000 rubtu uš katraš, tad taſchu un katrā ſinā ſchis ſarmāš wehlaſ doš kronim ari eenahkumuš. Saprotamš, ſchahdaš ſarmāš eerihſot wiſlabak ir atpirktāš muiſchāš, kur jau ir wajadſigaš ehkaš, un pa dakaš ari lopi. Wiſpahreji pee weſelu muiſchu atpirkſchanaš, kuraš ir labāš ehkaš, kā jau norahdiš, jaturaš

pee noteikuma, ka lai neeetu wekti bojā tautas bagatība, t. i. lai netiktu noplēsti un nopostiti waj ari pahrwehrti par spēkēreem tā fauktee kungu nami, ka tas ir parasts darit lihds šchim, lai netiktu izjirsti waj pat pagalam isnihzinati augtu koku dahrsti un parki. Wislabat jau ir wifas schis ehkas kopā ar dahrseem un parkeem par neelelu atreškinu no maksajamās rentes atstāht to bijuscheem ihpafschneekem, par peemehru, dšihwojamās ehkas, kuru wehrtiba buhtu 10,000 rbf., war atstāht, nu teikšim, par $1\frac{1}{2}\%$ rentes, — wismaš tās, kuras naw eespehjamš pahrwehrti par skolam. Muischu atpirschānā preefšā leetot mu h s c h a r e n t i un atstāhtot pee tam ari ehkas fewiškā no swara ir tanī finā, ka tad to war atteezinat ari uš m a j o r a t m u i s c h a m. — Anglijā jau pastāhw likums, pehž kura teel atkautš pahrdot majoratmuischas sem tahda noteikuma, ka eeemtā suma teel pahrwehrtā walšis rentes papiros un teel ušglabata angtu walšis bankā.

Atleek jautajums, tahdā formā lai nodotu semneekem peepirktās semes? Waj lai buhtu jeb nebuhtu kopseme? Bet katram buhs škaidri šaprotams, ka pahrejot tuhlin uš privatsemes kahrtibu un pašahamu preefš muhšu kreewu semneezibas naw pawifam eedomajams, tas nosihmetu to pašču, kas — atdot 1—2 desmit gadu laikā wifu semi leefschu un issubzeju = kulaku rokās, pee kam $\frac{9}{10}$ semneeku paliktu tāpat bes semes. No otras puses nemot, peelaišt beeschas pahrdalischanas ari naw eespehjamš. Atleek kā iseja weenigi semes n a z i o n a l i s a z i j a, peefšētirot katram semneezibas lozeklim uš m u h s c h a waj ari ilggadeju, teikšim uš 20 waj 24 gadeem, leetoschanu kā wina datu nahkofchos semes gabalu, — šaprotams pret rentes un zitu nodoktu šamafšu. Šcho preefšā likto nazionalisazijas formu newajaga šajaukt ar Henrija Dschordscha projektū, kura nepilniba ir it labi peerahdita peemesā grahmatā par agrarjautajumu. Semes rente preefšā liktā nazionalisazijas kahrtibā nedrihst paleelinates. Šaur to tad ta taps ar laiku pehž kulturās intensiwitates pazelščanas aishween masā šajuhtama.

Kas atteežas uš bessirgu šaimem, t. i. semneekem, kureem naw darba lopu, tad atleek tikai weens lihdselkis: organiset plaščos apmehros p a h r w e e t o s c h a n o s uš Sibiriju, nomalem u. t. t. Pee pahrweetoschanās jautajuma mums jauskawejas šhtakti. Ir leetprateji, kuri, kā peem. Kaufmanis, no pahrweetoschanās šagaiba toti mas labuma atteezotees uš semneeku apgahdaschanu ar semi. Kaufmanis minetā grahmatā par agrarjautajumu, kā ari šawā fewiškā darbā par pahrweetoschanos issakas, ka newajagot nostāhdit jautajumu, zif waretu buht derigas semes pee šinameem pamehmeeneem, kā: purwju nošufinaschanas, mahšfligas apuhdenofchanas u. t. lihdsigeem, bet tahdejadi, zif tagadejos apstāhtkos atrastos tahdas derigas semes, kahdu melle Giropas = Kreewijas melnsemju gubernu pahrweetotajees, t. i. weegli apstrahdajamas un pehž auglibas šepju semem lihdsigas semes. Kaufmanis pee tam peerahda, ka tā Sibirijā, kā ari Zentrāl-Asijā tahdas semes atlizees toti mas, ka tās wairs newar reškinat miljoneem, bet tikai šimteem tuhštoschu desetinam. Sibirijas taigas turpretim Kaufmanis

atrod par nenoderigām preefš pahrghajeem pat is Giropas = Kreewijas seemeku gubernam, tapehž ka meschu iszirschana pagehrot pahrašt daudš spehtu. Par purwainu weetu, kā ari mahšfligi apuhdenojamu, šaufu šepju peefšērschānu pahrghajeem, Kaufmanis ne dširdet negrib, aishahdidams uš to, ka purwju nošufinaschanai un mahšfligai apuhdenofchanai wajadšgeel lihdselkti daudš labā buhtu isleetojami semneeku šahwolka ušlabofchanai Giropas = Kreewijā.

Šchis Kaufmana domas ir tomehr par daudš pešmistikšas. Ja pee tahdām buhtu turejuschees Wakar-Giropas iszetotaji 17. un 18. gadu šimtenos, tad Seemel-Amerikas kolonisazija nekad nebuhtu notikuse. Tad jau wifa Atlantijas okeana peekrašte, tagadejā Šaun-Anglija, Wirginija un Penšlwanija buhtu wehl aishween pahrlahtas beesem mescheem; wifu šcho semi ari eeehma meschi un purwi un par weenigeem šatšmes zeeem nodereja tikai upes. Tātšchu angtu aishghjeji nebijaš no mescheem, bet šoli pa šotam eekarvoja toš no kara webigām indianeeschu ziltim un tikai ar pahrlēezigām puhlem pahrwehrtā toš par škaišteem tihromeem un ganibam. Widus-Amerikas walšju lihdsenās šepes — šahka apdšihwot tikai 19. gadu šimtena otrā puše. Pat ari wehlat, lihds pat 20. gadu šimtena šahlumam miljoneem aishghjeju ir Amerikā it brangi eerihkojuschees Minnesotas, Wiskonšinas, Dregonas un zitu walšju milšigos meschos. Waj tad tas, kas eespehjamš Amerikas „škwateram“, teefšam nebuhtu pa spehtam kreewu „mushikam?“ Kreewu tautu nostāhdit šchahdā šahwolki — ir preefš tās šoti apwainojofchi. Šaprotams, wispirms ir jaeeem labakā un wisnoderigakā seme. Bet tapehž tātšchu naw jabaidas no Sibirijas taigam un purweem, ja ween tee atrodas klimatā, kur wehl labibas šugas war eenahktees, kur semkopiba nebuhtu tikai laimigu atgadijumu spehle. Tātšchu ir šinams, ka Wahzijas austrumu dašas kolonisazija, fewiškā Pruffijas, ir dibinata taišni uš purwju eenemšchanas un nošufinaschanas pamateem. Naw ari neko šo bihtees no mahšfligas apuhdenofchanas, — ja ween tikai buhtu uhdens un ja tik ween buhtu atrodama augliga seme. Tātšchu ir šinams, ka wiswezakā pašales kultura, Egiptes un Babeles kultura — it wifa bija dibinata uš mahšfligas apuhdenofchanas pamateem. Neparieš ir ari eefšats, ka mahšfligas apuhdenofchanas un purwu nošufinaschanas weetā ir labaki nodarbotees ar Giropas = Kreewijas semes ušlabofchanu. Giropas-Kreewijā jau naw eespehjamš semi trihškahrt pawairot, neds ari dubultot. Pee tam mahšfliga apuhdenofchana deenwidus Sibirijā un Zentrāl-Asijā aishween wehl isnahšs daudš lehtakti, nekā semes pirschana melnsemes widus gubernās. War jau buht, ka mahšfliga apuhdenofchana isnahšs šaurmehrā pat uš 100 rbf. par desetinā (pee šaprahtigas rihzibas Zentrāl-Asijā ta ir eespehjama jau par 65 rbf. desetinā), bet jaewehro tad tas, ka tahda ušlabota seme tad war raschot diwreis un trihšreis wairā par tagadejam Kreewijas melnsemes gubernu rascham, kur tagad semes zenas šneedsas jau tepat pee 200—300 rubkeem par desetinā. Lai ar' uš katras gimenes wajadsetu 8—10 des. apuhdenojamas platibas un lai ar' katras pahrghajeju gimenes eerihziba isnahktu kronim, nu teikšim, apakus 1000 rbf. Reškinot tad $3\frac{1}{2}$ —4% (šinams pirmos 3—4

gadus to atlaisšot) pahrgahjeji tad wehl it koti labi buhs spehjiigi makfat renti par scho preefch wiinu eerihzibas isstehreto kapitalu. Kas atteežas us nometinashanos taigā, kuru leetderigumu til wifai koti apstribd Kaufmanis, tad newajaga aismirst, ka tur wifa fainneeziflā eerihkofchanās, ehfu zefchana u. t. t. war dauds weeglafi un isdewigafi tift iswesta, nekā kailā plitā stepē! — ir tikai nepeezeefchams, kaut aigabjeji, kuzi nometas taigā, dabutu 2—2¹/₂ gadus wiinu usturam wajadšigo labibu, tā ka pirmā wafara katrā finā pahrees, lai notihritu neleelu gabalīnu semes, kur zelt ehfas, kā ari pašchu ehfu ufzefchana, un tikai otrā un warbuht ari tikai treschā wafarā wehl war rehkinat us pašchu usturai kumehr peeteefofchu labibas raschu. Tatschu ir tad wehl nometinashanās taigā isnahks lehtaki nekā kailā stepē. Wajaga tikai gabdat par to, lai pahrgahjeji, kā tas beesch

ween noteef lihds schim, netiftu atstahiti pilnigi liktena warā, bet lai wiini bes swarigateem darba rihkeem dabutu ari labibu maipei us 2¹/₂ gadu, gowi un firgu. Ja us weenas gimenes eerihzibu Sibirijas taigā rehkinatu us 500—600 rubl., tad ar to pilnigi peetiftu. Newar, šaprotams, gaidit no kolonizacijās panahkumus, ja teef turpinata pastahwofchā fistema, t. i. eedota tikai pahrgahjeem seme, zitadi atstahjot tos liktena warā, waj ari isfneedot teem tikai nabadšigu pabalnu pirmā gadā. Preefch nometinashanās taigā ir nepeezeefchami wajadšigs pabalsts, kā jau teifts, wiimas trihs gadu laikā. Lai pamudinatu notihrit laukus no mescha un tos eestrahdat, war jau pat pirmos gados šahst uspirkt no jau eebuhwetees pašpehjušcheem pahrgahjeem labibu no jauna peenahkufcho eerihzibai.

(Turpmat wehl.)

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTN.
VEIG. PULCIŅŠ

Immunitate un mahksliga immunifchana pret bakteriju slimibam.

Dr. med. G. Veldau.

III.

Chrlicha rezektoru teorija.

Tā ka lipigo slimibu aplašofchanā un dšedinashanā antitofkini spehle tik swarigu lomu, tad mums jawaizā, kas ihsti wiini ir un no ka tee zekas? Buhtu interesanti isdibinat, waj antitofkini ir weelas, kas jau peeder pee katra dšihwa organisma, waj atkal tee ir ihpašchi jaunradijumi, iszehluschees zaur tofkinu kairinajumu? —

Schini atteezibā pašhstamais pehtneeks Chrlichs ir ufstahdijis teoriju, kura wispahrigi ir atfihita un kura teefcham isflaidro wifās parahdibas, kahdas eewehrojam kafarā ar tofkiņeem un antitofkiņeem.

Chrlichs šaka: dšihwa weela jeb protoplasma pastahw no mafakām daknam, tā faukteem molekuteem, kuzi wairs naw dalami, bes kā weela saudetu šawu dšihwibas ihpašchibu. Ši tahdeem molekuteem pastahw titpat audi, kā afinis, limfa un ziti kermenā peederumi. Molekuls ir apafsch kermenits ar kodolu widū. Schis kodols ir ihstais dšihwibas nesejs jeb zentris. Ap kodolu grupejas zitas protoplasmas daknas, kuras wifās peeder pee molekula pilniguma un kuras katrai ir šawa finama nosihme un funkcija. Ja šalihdšinajam pašchu molekulu ar kahdu dšihwu radijumu, tad kodols buhtu molekula šrds un protoplasmas daknas ap kodolu molekula organi, kuzi ispilda dšihwibai nepeezeefchamas funkcijas. Molekula organus, t. i. protoplasmas daknas, kuras grupejas ap kodolu, Chrlichs nosauz par rezektorēm. Tā tad protoplasmas molekuls pehz Chrlicha pastahwetu is kodola un rezektoreem.

Katra gists, eekuwufe organisma, war kaitet tikai tad, kad tai isdodas peekufht molekulu kodoleem un ar teem faistitees. Bakteriju tofkini, kā wifās zitas gists weelas, zenschas peekufht kodoleem, bet schini zekā tee usduras us rezektoreem. Pehdejee tos notwer un faista pee sewis. Tahdā weidā

tofkini gan top faguhstitti un atspehloti, bet ari pašchi guhstitaji rezektoru eet sudumā preefch molekula eefschejas fainneezibas. Zaur to ronas trauzejums un finams istrufkums molekula fastahwā. Molekuls to šajuht kā kairinajumu un rada tofkinu apsehsto rezektoru weetā jaunus rezektorus, bet tit leelā skaitā, ka teem wairs naw telpas ap kodolu. Leefee rezektoru isflihst afinis un zitas meefas sulās, kur tee darbojas kā tofkinu guhstitaji un atspehlotaji. Schee Chrlicha rezektoru šawā ihpašchibā kā tofkinu meditaji un neutralifetaji naw zits nekās, kā augschā pahrrunatee antitofkini.

Pehz wifa ta peenemams, ka antitofkini naw nekahdas jaundarinatas weelas, bet tee aprobeschotā skaitā un faistiti pee molekulu kodoleem atronas katra normala dšihwneeka organisma. Kamehr organismam neusbruhk gists weelas, wiinu skaits paleef peemehrots molekula pašcha wajadšibam. Rezektoru darbojas molekula fainneezibā kā jau organi preefch daschadām funkcijam. Bet tiklihds usflihst gists weelas, finams skaits rezektoru usnemas atteezibā pret molekulu kodoleem fargu, pret tofkiņeem guhstitaju lomu un lihds ar to kufht par antitofkiņeem. Reif eekustinata rezektoru resp. antitofkinu pahrprodukcija wairs neaprimst, bet daudšreis pastahw lihds muhscha galam un nodroschina dšihwneeka imunitati pret pahrzeestas slimibas tofkiņeem.

Peemehroffim tagad Chrlicha rezektoru teoriju Behringa potes eeguhfchana, un isleetofchana, pret difteritu. Behrings šprize širgeem difterita tofkinus is mahksligām bakteriju kulturam. Pirmais eesprizejums nokufht širga afinis, tofkini isflihst organisma us wifām pušem un zenschas peekufht molekula kodoleem. Bet tā ka pirmais eesprizejums šatur koti mas tofkinu, tad rezektoreem drihfi ween isdodas wifus tos notwert un šawangot. Tofkini nepeekufht pee molekulu kodoleem. Molekuli kairinati zaur apsehsto rezektoru darba istrufkumu rada jaunus rezektorus, bet daudš leelākā skaitā, nekā tee, kas tika apsehsti. Leefee rezektoru

ispluhst organisma tā antitofkini un padara firga ķermenī imūnu pret difterita gists weelam. Turpmākie difterita tofkiņa eesprizejumi, kuri top nēmti palahpeniski arween leelaki, kairina joprojam firga molekulus un weizina fwabado rezektoru resp. antitofkini izfelfchanos. Pehz apmehram 3 mehnefcheem firga afnis ir lihds eespehjamibai pahrupludinatas antitofkneem. Tahdam imūnifetam firgam nolaisch wairaf stopu afnu un no tam atdala fuhkalis, kuras satur antitofkinus. Eesprizejot fuhkalis difterita flimam zilwekam pehdejais iswefefojas, jo fuhkalu antitofkini notwer un atspehfo flimā organisma peldofchos tofkinus.

Protams, ka ari pascha flimneeka molekuli ar faweam kahrtejeem rezektoreem fawango sinamu daudsumu tofkinu. Kad flimibas wirseens naw straujs un tofkini ronās gauft

un neleelā daudsumā, tad flimneeka molekuli paschi war paguhft raidit antitofkinus afnis til leelā mehrā, zil wadfigs tofkinu galigai faguhstifchanai. Tā norifkinatos iswefefofchanās bes mahstfligas peepalihdsfibas. Bet kad flimiba ir strauja un tofkinu ronās dauds, tad bes ahrfahrteja palihga apdraudeteem molekuleem un lihds ar to pascheem flimneekem jaeet bojā. Pehdejā gadijeenā tofkinu pahrsvars ihfā laikā apfehshch itin wifus rezektorus, kamehr molekuls wehl nepaguwa radit antitofkinus. Tā tofkini notkufht pee molekula todola un to nomaitā. Shstā laikā dots eesprizejums ar imūnifeta firga afnis fuhkalam war peeweft flimneekam tildauds antitofkinu, zil wadfigs tofkinu atspehfofchanai. Tahdā kahrta Behringa pote ir spehjjiga isglahft flimneeku no drofchas nahwes. —

Juhras trihtfchu bangas.

Profesora Dr. Otto Krümmela (Kilē).

(Weigas.)

Dauds beeschaks ir fcho bangu otris weids, kas zetas no apafschjuhras kalnu gahfchanās. No uhdens ismehrzetas stahwas nogahses ir koti neisturigas un it weegli nogahfchas. Sinamos tropifkos apwidos pee stahweem krassteem schahdas apafschjuhras kalnu gahfchanās masakā apmehrā noteef gandrihs ikkatrā leetus laikā, kur apafschsemes uhdens dodamees no semes juhra schahdam nogahsem leef flihdet us leju; ka zaur to teef falauti gar krasmalu nogremdetee telegrafa kabeki, to kabeku tehniki jau mahzijušchees un tadeht tee no schahdam bihstamām weetam labpraht iswairas. Turpretim semes trihtzes, kas peemele wefelus krasa apgabalus, gan it weegli war schahdas stahwas nogahses atlaust wairaf kilometru no weetas. Ja tee nu eegahfchas uhdeni, tad apfahrtejas uhdena masas zaur to manto koti dshwu impulsu, (teef breefmigi fatustinatas) pirmā wirseenā zaur krichanu, tad gruhfchanu, tad atkal skalofchanos atpakaf, kuras tad neween pahrupludina krasus, bet ari aishpluhst tahlu jop. tahlu okeanā. Ari fche wilni koti gari un wiau periodi, kamehr tee pahrsweeschas, ilgst 20 lihds 40 minutes, tā la dshkā uhdeni us klajas juhras tos newar manit; tilai pee krassteem tee fazef augstas bangas.

Schahda weida bangu klasifikais apgabals ir Tschiles-Peru krasmalā un tad ari Japanas krassti. Leelās semes trihtzes: Walparaisā 1822. gadā, Kontschepfchijā (Concepcion) 1835. g., Waldiwijā 1837. g., Kalao 1860. g., Arifā 1868. g., Itikē (Iquique) 1877. g., Esmeraldā 1. februari 1906. g. un Walparaisā 17. juliā 1906. g. (druhms, bet nepilnigs farakstis) radija schahdas bangas, kuras pa leelakai datai aishriteja pa wifu Kluso okeanu, nejaušchi pahrupludināja Koraku salas, un pee semes gruhdeena Itikē, peemehram, pehz 18 stundam wehl Jaun-Selandē nopostija tiltus un isweeda kugus us fehka, ja, wehl pehz 24 stundam safneedja japanu salas Hondo krasus.

Tapat atkal otradi bangas, kuras isgahjufchas no minetas salas austrumkrasteem, pashradajufchas netif ween tā posta darbus fawā isfelfchanās weetā (tā peemehram 1293. gadā no schahda „tsunami“ tika ispostita wezā schogunu, t. i. Japanas laizigo keisaru residenze, Kamakura, netahft no Tokohamas, pee kam 30,000 zilweku tika eerauti juhra un 1703. gadā tika pahrupludinata kaimiņu prowince Ūwa un noslizzinati wairaf, nekā 100,000 zilweku), bet ari lihds pat Amerikas krassteem wifas Klufās juhras salas tā, peemehram, pluhdu wilnis no Simodas semes trihtzes (23. dezembri 1854. g.) un atkal no Kamafschī semes trihtzes) (15. juniā 1896. g.). Taisni japanu semes trihtfchu pehtneeki schini un dauds zitos masaf bihstamos atgadījumos fihkati konstatejufchi, ka semes trihtzes pereklis, kas radijis fchos wilkus, katreih atradees reetumu puse pee wairaf nekā 8000 metru dshkā Japanas grahwja, un ka daschreis peetika ar it weegleem semes gruhdeeneem, lai iskustinatu stahwas zekojofchos krasu augstumos Japanu salu austrumu krasos.

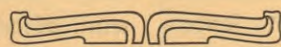
Netaki schahdas parahdibas noteef Atlantijas okeanā, bet kur ari tā eewehrojams gadijums jaatfihmē Lisabonas semes trihtze 1. novembri 1755. g.: Pirmais wilnis ostā bija til miffigs, ka atrahwa it wifus kugus no enkureem un tos lihds ar jauneerihkoto ostas bulwerki panehma few lihdsi; paschā ostā us kahdu laiku tika isskalots dobums 200 metrus dshkumā. Kadifā fchis wilnis peenahza tā 18 metrus augsts uhdens kalns, kas pa datai aishkaloja projam semes schaurumu, us kura atradās pilfehsta. Tapat ostas pee Marokas krassteem, Maderirā, ja pat wehl Reetum-Indijas salās tika ispostitas ostu buhwes. Us seemekeem bangas pa kanalu gahjās Seemeku juhra, ko wareja manit pee Temses un Elbes istekām.

Ari par Widus juhru mums ir daudfas wehstis, kas pa leelakai datai fneedsas atpakaf lihds klasifikai fenatnei un

peerahda, ka jaunakà katastrofa Meġnas juhras ſĥaurumà naw nekas ahrfahrtijs preekſĥ ſĥahdas semes trihtſĥu ba-gatas un ſtahwu kraſtu juhras. Tukidids (Thucydides) ſtahſta par kaĥdu poſta wilni, kas Peloponeſijas kara feſtâ gadâ iſnihzinajis Drobijas un Atalantes pilſehtas pee Ģubejas Ģuripa un tai paſĥâ apwidû ſĥahdi, notikumi beeſĥi ween atfahrtiojuſĥees un pat wehl 1894. gadâ tas atkal peemeleſts fafarâ ar breefmigajeem semes gruhdeeneem Seemeta Beotijas kalnos. Tâpat beeſĥi ween ſĥahdas katastrofas noritejuſĥas Korintas juhras lihzi. 373. gadâ preekſĥ Kriſtus pee ſĥi lihſĥa deenwidus kraſteem nogrima Helike pilſehta, pee kam lihds ar winu paſuda juhrâ lihds diwus kilometrus plata kraſtmalas joſla. Tai gluſĥi blafus 26. dezembri 1860. g., tâpat pehz kaĥda ſtipra semes gruhdeena, tika pahrlubdinata Agionas pilſehta. Wilnis ſĥe un juhras lihſĥa otrâ malâ, Stejâ aiſſkalojis kaĥdus 200 ſokus eekſĥâ semê; ari ſĥoreiſ gara joſla no kraſta tika eerauta juhrâ. Œĥi pate weeta kkuwufe koti ſĥaubiga zaur to, ka beeſĥi te pahrtuhzis telegrafa kabeſs un kabeſu techniĥu mehrifĥanas darbi katrreiſ peerahdijufĥi, ka juhra eewehrojami padſtinajufĥes. Wiſa Widus juhras auſtrum u data 24. auguſtâ 358. un 21. juliâ 365. g. pehz Kriſtus tika peemeleſta no ſĥahdam bangam. Pehz Ammiana Marzelina jo ſĥâm ſnam katrreiſ pirms trihzeja seme, tad juhra taĥlu atkaĥpàs no kraſteem, bet pehz kaĥda laika ar milſigu uhdens walni atgreſàs atpaſat, no-flauzidama ſalas un kraſtus, pee kam juhra aprija tuhſtoſĥâm ehfu un kugus ar wiſeem zilwekem. Aleſſandriâ winſĥ pats redſejis kugus uſ mahjas jumteem un pee Meġnas kraſteem kaĥdu kuga wraku 2000 ſokus taĥtu semê.

Par Deenwidus-Italijas semes trihtſĥu apgabal u war faſtahdit plaſĥu farakſtu par ſĥahdam poſtoſĥâm bangam, ſaĥtot ar 79. gadu, tad Weſuws iſwehrda, lihds pat jau-nakeem laikeem; lai minetu kaĥdas no jaunakam, tad waram aiſrahdit tika uſ tam, kas 19. janwarî 1742. gadâ bija faſtopamas pee Toſſanas kraſteem, 16. juniâ 1760. gadâ Neapoles juhras lihzi, 1763. un 1824. gados pee Meġnas juhras ſĥauruma un 8. ſeptembri 1905. g. pee Kalabrijas kraſteem. Pehdejâ gadijumâ jo ſmagi tika peemeleſts Ģufe-mijas juhras lihzis un pehz Diſĥiowanija Platanija iſmekle-jumeem naw ko ſĥaubitees, ka te notikufĥas apakſĥjuhras

pahrgroſibas, kuras ſabojajuſĥas ari telegrafa kabeſu no Wulkanu ſalas uſ auſtrumeem. Jaunakais notikums pee Meġnas juhras ſĥauruma gan protams ſtipruma ſinâ pahrspeĥi agrakos, tiſlab semes gruhdeena ſinâ, ka ari no ta raditàs apakſĥjuhras kalnu gaĥſĥanàs un atkal pehdejo ſeku, dubtaino bangu ſinâ. Semes gruhdeena un kalnu gaĥſĥanàs deht Kalabrijas puſe leela data no Medſĥjas pilſehtas eegrimuſe juhrâ. Paſĥâm bangam ſĥini gan ſĥaurâ, bet iſhti dſikâ juhras ſĥaurumâ, wajadſeja wairaf reiſ ſwaiditees ſĥurpu un turpu un pee tam iſpoſtit no ſeĥklem fanefto kraſtu pee Faro pilſehtas eeejas no ſeemekeem. Œĥaurakâ weeta ſtarp Punta Pezzo un tapat iſpoſtito Kanzirri pilſehtu juhras ſĥaurums pirms katastrofas bija 3300 metrus plats un 90 metrus dſiſĥſ, bet dſiſles uſ ſeemekeem un deenwideem ahtri peeauga un pee Medſĥjas juhras augſtumeem ſneedſàs jau pahri par 1000 metreem. Pehz ta tad newar buht, ka juhras ſĥaurums zaur wina dibenâ notikufĥâm pahrgroſibam kugofĥanai buhtu tapis nederigs, waj ſĥini ſinâ eewehrojami zeetis, ko peerahda ari tas apſtaĥlis, ka karalis Wiktors Ģmanuelis ar ſaweem brunu kugeem no ſeemekeem nahdam, beſ kaĥdam gruh-tibam ſaſneedſis Meġnu un Medſĥju. Ja ſĥim ſnam pee-ſleentees teef iſfazitas domas, it ka Meġnas juhras ſĥaurumâ buhtu atwehrees apakſĥemes wulkanis un ar ſawu ſprah-dseenu radijis ſĥo katastrofu, tad lihds ſĥim wehl naw ne-kaĥdu ſaktu, kas uſ to norahditu: par wiſâm leetam truhſti ſinu par iſmeſtu lawu, pelneem waj bimſĥteinu, kas zitadi pee ſĥahdeem wulkanu iſwerdumeem netruhſti. Naw ja-ſĥaubas, ka italeeſĥu kara flote atteezigo apgabal u no jauna iſmehros un iſlotès un tad jaunàs dibena formas warès ſalihdſinat ar wezajam. Tad ari mums buhs noderigi peeturas punkti, lai mahzitos paſiht toſ zehlonus, kas ſĥo pahrgroſibu iſſaukufĥi. Œĥahdas warenaſ katastrofas ari tagadejâ modernâ zilweze, kura leelas ar ſawâm techniſkâm ſpeĥjam, neſpeĥi nowehrſti, bet ir pret winâm tiſpat beſſpeĥziga, ka pirms diweem waj trim tuhſtots gadeem. Wajag apmeerinatees ar to, lai ſĥos dabas wulkanus ſinatniſki iſpehtitu un ziktaĥ tas eepſejams, iſſkaidrotu t. i. pamatotu toſ uſ nenowehrſĥamibu.

Melontas fala.

Mahſotnes aina no L. Hellenbacha.

(Turpinajums.)

Ir zilweki, kuru dſihwe paſtahwigi teef apſpihdeta no laimes faules gaifmas un otradi, kureem weenmehr jazihnas ar kaweſkeem; waj tas ir taiſnigi? Ahreji ſpreeſĥot ſinams nê; bet kas dſihwi uſluhko ka attihſtibas prozeſu, ſajutis, ka eekſĥ tam naw nekahdas netaiſnibas; dauds intereſantaki un miſkĥlainaki ir nowehrot, ka noteef waj pa-rahdas ſĥi liktena ſadaliĥuma konſekwenze. Kad mehs apluhkojam planetu paſauli, tad atrodam, ka winu aſes

ſtahwoſlis iſſĥĥir, waj planetam ir muſĥĥigs pawafars, waj koti ſliĥta gada laiku maina. Muſſu warona aſe ſĥĥita ſĥĥihbi ſtahwam!

Pat wehl wairaf, wina ekſſtenzes mainas gadijumos ſleĥpàs ſinama kaunprahtiba. Liktena deewe winam allaſĥ peeſĥĥihra dſihwes mantas, lai winſĥ tàs paſihtu, pehz tam teektos, un tad gandrihs jau ſaſneegto winam ween-mehr atkal atrahwa. Kas paſtaigajàs gar Reinas kraſĥĥ-

najeem krašteem, warbuht eedomasees pasafainās nabras, kuras zekineekam parahda ņawa ņkaištuma pilnibu, lai apmahktu ta prahtus, eedeštutu tam ņrdi miħlestibu weenigi tapehž, lai eewilinatu to uħdeni un tam tad iħbehgtu. Tā gahja muħfu waronim; wiņam bija ar wiņu jaepaņstas, daħs labš tam bija uš iħfu laiņu pat jaņaņneedš, lai to atfal paņaudetu. ņaujotees ar ņchim domam, meeņas no-gurums paħwareja gara ņchirgtumu; wiņch eefliħga iħņa, bet labdarigā meegā; wiņch ņapnoja par kaħdu bramini, kuru wiņch bija atstahjis ņndijā; no ņcha ņapna wiņch atmodās tikai pret waħaru.

Wiņch peeħhžās kaħjās atdarija durwis, un eegahja saħlē, kura gan bija tukņcha, bet apgaismota. Tilkō daħchus ņokus pagahjis, wiņch pamanija, raudņidamees pa durwim, wiħnojoņchu, paņtaigajoņchos puhli; tās bija ņchis ņalas ņeeweetes, kuras wiņas bija ņoti daiklas buħtnes. ņkaiņti, ņkaiņi ņahwi greekiņkos uņwalkos, tahdos pat weentrahņainos, tā wiħreeņcheem, bet gar malam iħgreņnotos zaur iņchuwumeem daħchadās kraħņās; wiņam bija pa daikai waħeji mati, pa daikai ap peeri apwiħtas biħes, pa daikai kaĩrigi galwas ņegi; maħās kaħjas, patihkamās turziņki iħweidotās tupeħš waj ņkņnu kurpēs papildinaja parahdibas burwigumu. Par ņeju wiņch attahkuma un tumņas deħt newareja ņastahdit neħahda ņpreeduma.

Wiņch wareja noraudņitees ņchai pasafainā ņkātā tikai iħfu laižinu, tapehž ka wiņa tumņchais ņahws apgaismotā saħlē tuhliħ tika pamanits. ņauzeens: „Wiņch ir atmodees,” radija tuhliħ kuņtibu, un maņ azumirktu weħlat ņrmgalwi Ćahza uš saħli, lai weeņt apņweizinatū. ņweņchineeks, muħfu waronis, gahja wineem pretim, atwainojās, ka tik ilgi iħpalizis, un iħteiza ņawu weħleņchanos, paņneegt ņinas par rakņta ņaturu.

Kad ņrmgalwi wiņu bija luħguņchi apņehstees, wiņch teem paņnoja, ka rakņts ņatur ņewi kolonijas dibinaņchanas weħsturi, un ka wiņam ir ušdots, luħkojotees peħž kolonijas ņahwoħka un Ćiropas apstahkēem, waj nu likt preekņchā palikt uš Melontas, waj greeņtees atpaĆat uš Ćiropu. Wiņch nobeidņa ņekofcheem waħrdeem: „Tuħš, godajamee tehwi, ņapratifēet, ka eš newaru atbildet uš man preekņchā likteem Ćautajumeem, eekams neeņmu eepaņinees ar juħfu dņiħwi un paraņchām un tā Ća nelabweħligis liktenis mani tik un tā ņpeeņch juħš ilgatu laiņu apgruħtinat, tad ņaudets zaur to nekas netop. Wiņš, ko eš ņchāt azumirktū waru darit, ir, dot pareiņu paħņklatu par apstahkēem un zehlonēem, kuri juħfu tehwas pamudinaja dibinat Ćaunu tehwiĆu, Ća ari paņneegt ņinas par atĆadijumeem, kuri no ta laika noriħnajuņchees tai ņemē, no kureenes juħfu tehwi iħgahjuņchi.

Kad ņrmgalwi wiņa weħleņchanos, tuwaħi eepaņiħtees ar ņalas apstahkēem, bija atņinuņchi pilnigi par pareiņu, to galwa teiza:

„Meħš ņinam, ka tu ņcho ņemi gruħti, warbuht nemaņ newari atņahht un neatņahht, un tapehž meħš par tewi Ćau eņam gahdajuņchi, piħms meħš ko ņinajam par tawu ude-wumu. Meħš tew eņam eerahdijuņchi dņiħwoħli ka tuwumā, kas tewi eepaņiħtinās ar muħfu paraņchām; tu atradiņt tur ari wajadņigo apgeħrbu, jo meħš ari aħreji tewi gribam

redset tā muħfu miħto braħli. Tā ka muħfu draudņe ņadaita peħž wezuma, un tā ka tew paħri par 30 gadeem un ņem 45, tad tu teezi peeņņaitits tehweem, un tew buħš peeņchirtas wiņas tehwa teeņbas un peenahkumi. Ćas atteezas uš tawu weħstijumu, tad pats par ņewi ņaprotams, ka tiklab tawai, Ća ari abām augņtām wezuma ņchħiram ar to jaepaņiħstas un ne tikai mums ween. Weens no mums pawadis tewi uš tawu dņiħwoħli, un meħš tewi un wiņu ņagaidiņim saħlē. Ćaut ta buħtu laimes ņwaigņne, kas tewi mums peeņuħtijufe!”

„Tuħš neeņet pee ņewis uņaehmuņchi nezeenigu!” muħfu waronis wineem atteiza. Pa tam weens no patriarcheem bija peegahjis pee durwim un ņauza waħrdu: „Soņron, tehwo Soņron!” Tuħliħ peħž tam eenahza kaħds 40 gadus wezs wiħreetis, dņikām, urbjoņchām, tumņchām azim un iħleektu degunu, kureņch darija labħrdiga un ņoti inteligenta žilweka eepaidu.

„ņchis ir taws wadonis un ņkolotajs!” patriarchs teiza. ņweņchneeks peegahja pee ta, luħdņa tam peedoņchanas par trauzejumu un puhlem, kuras wiņch tam ņagahdajot, un apņolijās tam buħt uņziħtigis ņkolneeks. Wiņi nu abi gahja uš kaħdu maħju widejā riņki, kur muħfu waronim bija Ćadņiħwo, un pateeņt wiņch atrada eerihkotu iħtabu, kur bija weka, apgeħrbs un wiņš wajadņigais. Wiņa Ćaunais, wiņam kħahtheedotais draugs Soņrons wiņam teiza, ka tas dņiħwojot blaħus, ka tas wiņu wiņeem ņchis maħjas eedņiħwotajeem ņahdiņchot preekņchā un peħž kaħdas ņundas žeturkņchna, Ća ween wiņch tik aħtri war ņataiņitees, atnahkņchot wiņam paĆat. Muħfu waronis kreetni nomasĆajās no galwas liħdš kaħjam, apgeħrba ņawas Ćaunās drehbes, un ņpoguta preekņchā paħrleezinajās, ka wiņch, pabalņtits zaur ņawas ņweņchibas burwigumu un ņinaņchānu paħratumu par preekņchejā gadħntena piħkoneem, wares darit droņchi ween labu eepaidu uš eedņiħwotajeem wiņpaħr un warbuht ari uš briħwās miħlestibas preeņtereenem. Kad Soņrons eenahza wiņam paĆat, tas newareja apņleħpt paħrņteigumu, ar kaħdu tas uņluħtoja inteligento un energikō ņweņchineeka ņahwu, kureņch agraĆā, juħras uħdeni iħmeekņchētā apgeħrbā ņinams newareja parahditees wiņa pilnibā.

Wineem atpaĆat ejot, mehneņš burwigi apņpiħdeja ņcho briħnumu paņauli, un kad wiņi tuwojās ņawam mehħim, wiņi dņiħdeja wairakas balņš ņauzam. . . „Ari meħš gribam peedalitees! Meħš, westaleenes paņtahwam uņ muħfu teeņbam. . .” Kolonijā, likās, bija iħzehluħš maja rewoluzija.

Ar leelām puhlem kaħds patriarchs wareja tik pee waħrda. „Miħtee behni,” wiņch ņauza, „apdomajeet, saħlē naw wiņeem telpu un leelajā saħlē wiņa balņš liħdņekki ir par maņeem, lai wiņ waretu ņadņidet; juħš tapehž newareet peedalitees. Kad westaleenes paņtahw uš ņawām teeņbam, meħš wiņas newaram atturet un wiņas saħlē weħl war eetilpt.” Soņrons iħkaidroja ņweņchajam, ka Ćaunajām ņchħiram neeņot teeņbu eeppeeņtees weħakajo apņpreeņchanas iħtabā, bet gan otradi, iħnemot westaleenes, kuras bauda patriarchu teeņbas. Muħfu waronis ņaprata, ka ņchitas naw tas azumirklis, lai dabutu paņkaidrojumu par inte-

refanto westaleenu fchkiru, bet isskaidroja sawam pawadonim, ka wina balšs lihdselki peetiks, wiswairs wehl tapehž, ka winafch gribot runat wišā ihsumā.

Kad abi weegli bija peekuwufchi pee patriarcheem — jo wifur wineem dewa zeku — Sofrons pasinjoja, ka fwe-fchineeks nebaidotees no leelās sahles, un fauzeens: „uf leelo sahli“ tapa apšweiktis wispahrejām gawilem.

Tamlidhfigas leelas sahles uf deenwidus juhras salam ari pee meschoneem nereti fastopamas; ta bija 10 klasteru plata un 100 klasteru gara ehka, nolemta tautas šapulzem, kuras gribeja issfargat no faules un leetus. Tā ka tur netruhfst garu, lokanu un weeglu koku, tad tahda ehka ir weegli uszetama; pehž isskata wina lihdsinas muhsu dsells buhwem.

Monahkfufchi leelajā sahlē, wini gari steptā elyphē uf-stahdija sehdektu rindas un fwešchineekam eerahdija weetu pee feenas sahles garuma widū; winam eepretim sehdeja patriarchi, un zitas fchkiras aisweenu tahkatu tahdejadi, ka jaunakee stahweja ari wisatstatafu. Sfæhmums bija taišts tikai ar maigajām westaleenem, kuras bija redsamas wifur un kuras wareja pašht no watejeem, pee kakla ar lentiti mašleet fafeteem mateem.

Schis salas seeweetes bija taišni kā raditas preekfch tam, lai trauzetu runataja meeru, tomehr drihs muhsu waronis bija no sawas runas šwariguma tā eemnts, ka winafch wairs nepeegreesa nekahdas wehribas sawas publikas štaistumam un mihligumam.

Kapa klufumam waldot, no wiseem apbrihnotais fwe-fchineeks ussahka sawu preekfchnefumu.

III.

19. gadu simtena sekmes.

„Ahrfahrtēju apstahkfu un atgadijumu sawirknejums mani pahrzehlts no jums nepašhtamas pafaules uf schis paradises krašteem laikam tapehž, lai es jums pawehstitū par wišām tām breesmam, no kūrām juhs, kā leekas, isglahtis kahds labdarigs liktenis. Es gribu scho sawu peenahkumu apšinigi ispidit, žif tahku šneedsas manas šinaschanas. Tatschu tas newar buht weena wafara usdewums; schowakar aprobeschofchos ar to, ka dofchu jums pahrfkatu par to semju apstahkfeem, no kūrām juhsu tehwi pahrnahkfufchi pirms gandrihs šints gadeem un atšwabinajuschees no eiropifkās kulturās at-tihstibas.“

„Juhfu tehwi atstahja semi, kad monarchija bija aprakta un pirmā republika nodibinata. Wilsoni šagrahba waldibas groschus un, aplaupijufchi muischneekus, semju ihpafchneekus un pehž eespehjas apfahwufchi tos, sahka pašchi sawā starpā trafot. Uš nahwi tapa noteefati weseleem puhfeem, un kad fchee fodi bija beigufchees, Franzijas dehli zaur kareem tapa usupureti pa šmttuhfstofcheem. Kahds waronigs kara wadonis, wahrda Napoleons, šagrahba groschus sawās rokās, atjaunoja monarchiju, nosehdās pats uf troma, tikai lai, ašnis leedams, Eiropu padaritu par postaschu un lai pehž 20 gadeem agrakās waldneeku žilts pehznahzejeem troni at-dotu atkal atpak. Kad schi žilts bija apmehram 30 gadus waldijufe, atfahrtojās agrakā aina; atkal troni nosehdās

kahds Napoleons, lai pehž daschadeem kareem un breesmigām postišchanam taptu gahsts. Tagad ir atkal republika; tatschu daschadee troma tihkotaji gaida tikai uf isdewigu azumirkli, lai nahktu atkal pee waras. Tas ir, to es jums waru pafazit par juhsu schaurakās tehwijās politisfeem apstahkfeem.“

Sweščais tagadin apluhkoja tautu šaimneezistos ap-stahkfus un wina atteezibu weenai pret otru un pastahstija meerigās salas isbrihnoteem apdšihwotajeem, ka gandrihs wiseem wihreescheem janokalpo šawi kara gadi, un ka gandrihs zeturtā daka no wineem allasch atrodas sem plintes, lai kā to mehds isskaidrot, ušturu meeru, kas bet tomehr neishodas. Winafch teem isskaidroja, ka kara gatawiba ihstos strahdatajus par daudš apgruhtina, tapehž ka jaustura un jaisrihko ar wifu wajadšigo darbam atrautos spēkus, un ka leelakā usmaniba teef wehrsta uf tam, lai isgudrotu un pagatawotu tahdus rihkus, ar kureem wislabati war žil-wekus fakropot un nonahwet; winafch peemetinaja, ka ar fcheem nahwes rihfeem ir fašneegta tahda pilniba, ka weens weenigs schahweens no leelakeem leelgabaleem ismaksā wairaf par 2000 frankeem, tā tad tik daudš, žif diwi strahdneeki gadā war nopelnit! Ir leeki peesihmet, ka schi šina wifus leeliski pahrfsteidsa, jo Melontas apdšihwotaji nekahdi newareja isprast, kā žilweki war sawā starpā pluhktees.

Winafch saweem klauštajeem paškaidroja, ka zeeschanas, kuras zetas zaur karu, tomehr esot neeks pret postu, kufsch feko strahdneeku fchkirai tepat zaur wifu dšihwi. Strahdneeku stahwolkis topot zaur to aisweenu nepanesamaks, ka pa leelakai dakai par dšineju spēku teef isleetotas gudri is-domatas, bet dahrgas mašchinas; zaur to strahdneeks top arweenu wairaf atkarigs no ta, kam fchee darba rihki peeder. Schi atteeziba teef paafsnata wehl zaur to, ka fatikmes un mainas lihdselkis, nauda, atkal tapis par monopola un tirdšneezibas preekfchmetu, un tee, kureem ir fchee mainas lihdselki, ir ihstee štuazijas fungi, tā dehwetee kapitalisti. Nauda esot walšts dšihwes organisma ašnis; waj nu ta fastahw no selta, gleemeschu wahfeem waj kofofa reeksteem, tas ir wišs weens, un kapitalisti wahrda schaurakā nošihmē zaur to esot tapufchi par ihsteem waldneekfeem. Winafch no-beidsa fefofcheem wahrdeem:

„Tā tad pafaule, kurai juhs esat usgreesufchi muguru, zeesch ne tikween zaur revoluzijam un kara nastam, bet ari zaur žihnu starp kapitalu un darbu. Sem schahdeem ap-stahkfeem naw brihnums, ka leelee puhki, kuri wiswairaf fajuhš fpaidus, sawā bešspehžibā, neisglihtibā un nesinaschanā žihnā pret pahrejo eedšihwotaju egoifmu un neschehlibu, keras pee wiseem lihdselkeem, lai gahstu pastahwofcho kahrtibu, kamehr otrup labi štuetais pilsonis tapat isleeto wifus lihdselkus, lai apšpeestu schos kulturu isnihzinoschos zenteenus. Uš weenas partijas kartetšham un zeetumeem otrā partija atbild ar humbam un nashu duhreeneem, egoifms ir wadofchais prinzišs, kufsch waj nu kaunigi, waj ari nekaunigi wada wifus darbus wezajā pafaule, kamehr atšewifchka pašlihdsiba newar neka tur lihdsēt, kur šabeedribas pamati ir neihsti. Tam bet tad ir tās sekas, ka Eiropa neishbegami tuwojas katastrofam, pret kūrām frantschu revoluzija ir tihra idile!“

„Novehrschotees no schis druhmäs ainas, mums teef preezigati ap firdi, kad apstalam Ġiropas progresu sinatnes un rubpneeġibas arodä pa weenu gadu fimteni un aismirstam tahdä zekä tas panahfts. Sleedes ir liktas pahr kalneem un lejäm, pa turäm tuhstoscheem zilweku un birkawu leelos, kopä fahhdetos ratos ripo ar tratisku ahtrumu. Dsels milseni schaudas bei buram pa okeanu, neatkarigi no wehja un wilneem; drahtis faweeno wiſu paſauli, kuras maſ sekundēs paſneeds wehſtis no leela atſtatuma; instrumenti itkä nowell no debestim ſwaigines un peepalihds mums iſpehtit wiſu attahſtumu, kuſtibu, faturu un pat ſcha fatura faſtahwodatas; mahſſligi taiſttas maſſhinas atſwabina zilweku gandrihs no katra fiſſta darba un ari faihſna darba laiku.“

„Newar ari noleegt, ka ſchi breeſmigä zihna par eſibu, ſchis wiſu karſch pret wiſeem paweiġina ne titween zilweka gora un aſprahſtibas attuhnaſchanos, bet ari raſtura un energijas attihſtibu; ta ir ari brihniſchſas uſupureſchandäs un padewibas leezineeze!“

„Wehl es nepaſihſtu juſhu eerachas, juſhu behdas un preeſus! Bet tomehr es uſdroſchinos jau tagad apgalwot, ka apzetot Ġiropu, no täs ko mahzitees, buhtu jums katra ſinä noderigi; bet Ġiropä dſihwot man nenahſtu ne prahtä, kad man buhtu tahda dſimtene, kahda jums nolemta! Es gan neſchoubos, ka ſchee apſtahſti kahdreis pahrgroſſſees, bet täs tik drihſti nenotiks un buhs faweenots ar kataſtroſam. Ġiropä wiſpirms atrihſnami diwi problemi: kaza ſpehka atbruhnoſchana un darba un eſſtenzes garantija; kamehr zilweze naw ſaſneegufe ſtahwoſli, lai to waretu iſpildit, ir labati ikkatram, kaſ dſihwo uſ kahdas deenwidus juhras ſalas.“

„Ar ſcho es buhtu iſpildijis ſawu uſdewumu wiſmaſ weenä wirſeenä, zil tahſtu täs laika truhſtuma deht bija eſpehjamäs, bet eſmu allaſch gatams, wiſu to tuwaki paſſaidrot, kaſ juſhu intereſſi ſewiſchſi modinatu. Es jums pateizos par laipno uſnemschanu un zeru, ka jums täs nekad nebuhs janofcheblo. Uſnemeet mani par ſawu brähli, kamehr mans nepaſtahwigais liktenis nebuhs par mani zitadi nolehmis.“

Ar ſcho ſweſchais nobeidsa ſawu preeſchneſumu. War eedomatees eſpaidu, kahdu atſtahja uſ klufajeem ſalas apdſihwotajeem tik ſweſchadu, pat neſaprotamu aſtahſtu atteſhlojums; wiſſ ſpraudäs klahſt pee runataja, wezee pateizäs wiſam par ſtaojumu, bet Sofrons nehma wiſu ſawä paſpahrnē un eeweda wiſu tehwu ſahlē, kur tapa wakarikas eeturetas. Wiſch tur atradäs ſawa wezuma beedru widü, tika wiſch ſtarp teem pamantja ari wairatas jaunäs ſewas. Sofrans gan wiſam mineja tuwal ſtahwoſcho wahrduſ, bet wiſam nebija eſpehjamäs toſ paturet; tika weens wiſam uſfrita, ka wahrdi pa leelafai teefai bija greekiſki. Muſhu ſweſchineekſ to ſew pareiſi iſſtaidroja ar dibinataja miſleſtibu uſ Platonu un greeku laikmetu. Tas ari wiſu pamudinaja noſauktees par Aleſſandru.

Wiſch bija gluchſi pahrſteigtis par ſeweeſchu ſtaistumu un peemihlibu; tomehr täs pamatigati apluhſot wiſch nepaguwa, jo eekſchä eekſteidsäs bars debefchſigu behrnu, 8

lihds 15 gadu wezumä, ar wiſeem peederumeem preeſch galda klahſchanas; ſchim baram ſekoja otrs bars ar daſchadeem ehdeeneem. Augtu un tehjas nekur netruhka. Galbu ſarihſtojuſchi, behrni peekſteidsäs pee klahſteofſcheem, un ſcho miſhligo maſo buhtu peemihliba un peekahwiba bija pateeffi aſgrahbjofcha. Gehrbufchees wiſi bija ihſos ſwahrzinos waj pareiſati blufes. Sofrons uſaizinjaja ſweſchineeku, lai täs iſraugas ſew weetu, jo, pusdeenu iſnemot, latris dabun to, ko wiſch wehlaſ. Muſhu waronis, kuru mehſ tagad uſ preeſchu ſauſſim par Aleſſandru, atbildeja, ka wiſch gribot peederet pee ta galda, kur wiſi abi eekchma weetas.

Wiſam eepretim ſehdeja Grafmija, mahſchu galwa, ſee-weete ap 40 gadeem, eepelekeem mateem, bet kahrtigeem daiteem gihmja panteem. Sapnojojofchäs ſiläs azis, labi uſtuturee ſobi, ſmalſti iſleektais deguns leezinjaja par wiſas agrato klahſko ſtaistumu, kurſch zaur runas un kuſtibu peemihlibu wehl arween atſtahja burwigu eſpaidu. Wiſam blatus ſehdeja jauna meitene. Wiſai gan nebija nekahdu ſtaistu gihmja pantu, bet ta bij ſlaida, brihniſchſigu ſtahwu, bagatigeem, ſarfani-bruhneem mateem, ſilona kaula balteem ſobeem, dſihwu ſejaſ krahſu. Bet kaſ ſewiſchſi pee wiſas bija eewehrojams, täs bija wiſas tumſchi-ſilo azu ſkateens; ſpreeſchot pehz ſchoffu kaulaem un deguna, gandrihs wareja domat, ka wiſa ir no Braſilijas lihdsparnemto nehgereenu pehznahzeja, ja wiſas roku un kalla apſchilbinofchais baltums neatpehtotu ſchis domas. Wiſa droſchi ween neſauzäs aſ nejaufchibas par Uglaju. Klahſki ſtaista wiſa kaimineene gan nebija, bet kairiga, jau tapehz, ka wiſas ſeja runajot un ſmejotees tapa peewilzigata, kaſ ari ir leels labums. Un otradi, ſkaiſtakais gihmiſ, kad täs zour prahta un juhtu emozijam iſſehmojas, war atſtaht nepatihſtamu eſpaidu. Saruna ar wiſa kaimineeni tapa arween dſihwata, bet maſſ ſtarpgadijums wiſus abus tuwinaja wehl wairaf.

Tä ka wiſa kaimineeni wareja buht 22 gadi, un Aleſſandram uſfrita, ka tikdauds jaunu ſewu peedaltjäs pee maltites, wiſch greeſäs pee ſawas kaimineenes ar jautajumu:

„Saki man, ſtaista Uglaja, waj ari pee ſewam, tapat tä pee wiſreem gadi noteiz, pee kahdas ſchſiras täs peeder?“

„Ne pilnigi, pee mahtem ſkaitas katra, kura ir mahte, kad ari ta wehl nebuhtu 22 gadus weza.“

„Waj juhs ſchſiras katrreijejo galwu iſwehleet, jeb waj ari wezums te ir iſſchſiroſchſ?“

„Mehſ wehlaſm katru gadu neluhſojotees uſ wezumu.“

„Nu, kad man kahdreis buhs jawehl, es doſchu tew manu balſi, jau ta wahrda deht, kuru tu tik toti pelni!“

„Täs no tewis gan ir galanti; tomehr es nemaſ neeſmu wehlama.“

„Kapehz ne?“

„Tapehz — tapehz ka es neeſmu mahte,“ ſkaiſtule atbildeja maſleet ſajukufe. Aleſſanders juta, ka wiſch iſrunajis kaut ko nepeederigu, lai ari eemeſſis bijis tahds, waj ſchahds un wiſch tuhlin paſteidsäs ſawu kluhdu iſlabot.

„Beedodi, ſkaiſtä Uglaja, ſweſchineekam, kaſ, nahkdams no gluchſi zitas paſaules, weegli ſarunä mulkibas waj aiſſkar juhtas!“ Wiſch teiza to tahdä luhdschſchä un miſhſtä balſi,

ka wina kaimineene no tam tapa aiskustinata. Lainya winā noraudsidamās, ta teiza:

„Tu ešt labs zilweks, man tew naw ko peedot, es proti neefmu tahda, kahdas ir daudš žitas un tapehž newaru taišt fēw nekahdus pahremetumus.“

Aleksanders neatbildeja uš tam neka, tapehž ka winsch baidijās, atkal warbuht eekrist, jo winsch neisprata scho daudš nošhmigo wahrdu ihstās domas, un wehrojot to apstahkli, ka winsch bija pilnigi nobots sawas tagadejās apkahrtnes warā un tapehž nedrihšteja radit šaihgumu, winsch bija no sawas kaimineenes tā sawaldsinats, ka winsch to wismasat gribeja aisskahrt.

Aleksanders aprobeschojās ar to, ka atbildeja uš daudšajeem jautajumeem, kuri winam tapa preekschā likti, lihds kamehr maltite bija beigufēs. Kad wini bija peezehlušchees no galda, atkahrtojās agrakais štats, masais bars ar pehrtikeem lihdsigu isweizibu un schiglumu wisu tuhlin nokopa, un tad ar tahdu pat mihligumu atwadijās no daschadajeem klastešofcheem, kā likās saweem wezakeem, nepametufchi neweena skateena uš jauno brahli, kursch nopuhlejās eemantot labpatifu wismas pee weenas dakas scho mihligo behrnu. Ne wisai ilgi pehž tam eenahža sahle daschi wezaki wihri un seewas un loti daudš westaleenu, pehdejās flehgtās rindās. Sofrons wehrsa sawa weefa usmanibu uš scho puhli schahdeem wahrdeem: „Sche nahk Musariona, westaleenu lepnā galwa.“ Un pateest wina pelnija scho nosaufumu. Majestatiski un nopeetni eenahža schi apschilbineschā flaitule, eelenkta no sawam draudsenem. Wimai bija masa feja, dšikām tumschām azim; kuplee mati pazehlās trihs pirkstu platumus pahr peert un tad tikai pahrlēzās pahri, lai flaitos wilnos gandrihs gar wisu flaido stahwu wihstos uš leju; tos fatureja kopā trihs lentas, laikam tapehž, ka wini bija pa daudš kupli un gari. Musariona tuwojās grupai, kurā atradās Aleksanders, kas wina tagad wareja tuwat apluhkot.

Pehž mutes weida war sawā finā spreest par pascha zilweka dabu. Katrs nolafis no leelas mutes ar beesam luhpam un plateem schokkeem kaislibu un ari energiju. Pusmehnescha weidigos, uš augfchu isleektos mutes stuhros war nojaušt jautru dabu, kurpretim uš leju ejoschee kakti leezina par grehtfērdigu raksturu; kas wismasat atstahj patihkamu eespaaidu, fewischki pee seeweetem, tās ir plahnās, besgakainās, afās luhpas. To ihpafschneeki pa leelafai teesai naw nekahdi firsnigi zilweki! Lepnās westaleenes mute buhtu bijufe pat preeksch wisisweizigatā feju pasineja mihkla, bet peemihliga, flaita, peewilziga mihkla! Ta likās nopeetna, kad ta bija aisdarita, un peemihliga, kad ta kusfejās.

Kas Aleksanderam pee wisam Melontas seeweetem, fewischki bet pee Musarionas uskrita, bija tas, ka tās, en face apluhkotas, fewischki stahwa augfchejā dakā, isfkatijs loti flaidas un ne platas, turpretim profilā azim parahdijās Junonas warenais stahws, ar kuru salihdsinot Ciropas flaidās seeweetes isfkatitos lehzeni faspeestas. Ciropas flaitules war drihsaki glesnotajam, bet reti skulptoram noberet par paraugu. Par Melontas seeweetem turpretim gandrihs waretu domat, ka tās noderejuschas greeku teh-

neekem kā paraugi preeksch Atropolis statujam. Westaleenes deguns bija plahnš, ne ihsti isleektš, masu paaugstinajumu widū. Musariona tuwojās tuhlin, bes jebkahdas kautreschanās, fweeschneekam, kā karaleene, wina sefoschi usrunadama:

„Tu modinaji manu stakahribu tik leelā mehrā, ka es tewi luhdsu, dot man atgadijumu, lai tewi waretu par daudš ko istaujāt.“

„Esmu katrā laikā gataws pakalpot,“ Aleksanders atbildeja.

„Ne tatschu! Tik weegli tas tew wis nenahkfees, jo es nebuhschu tik drihs apmeerinajama. Tapehž es tew eepreeksch waizaju, pee kahdam kulturam tu peedereš?“

Sofrons tuhlin manija, ka tam janahk palihgā, un isfkaidroja sawam mahjeklim, ka katrs pilsonis israugas pats few kulturās, pee kurām winsch domā peedalitees, pa galwenai leelai pee tās, kuru winsch wislabaki peeprot, saprotams isnemot winus leelos, wispahrejos darbus, kuri obligatoriski jastrahdā wisam jaunakām paaudsem.

„Pirms es iswehlos, man wispirms jafina prafšjumi, lai waretu apspreest, waj es teem isdabaju.“

Aglaja tuhlin eeminejās: „No darbeem, kuri tā puslihds apweeno wisas schkiras, ir dahrsa kulturās diwas galwenās nosares, pušes un koku augti.“

„Nu, tad es israugos augtus.“ Weens Aglajas skateens lika noprast, ka tas wimai dara preeku, un ka wina pate peeder pee schis kulturās grupas; kurpretim lepnā westaleene wina jautaja: „Waj tu pušes nemihli?“

„D ja, bet pehž wisa ta, ko esmu redsejis, man schkeet, ka pee pušu kulturās buhschu masat noderigs, kurpretim ušdrihstos apgalwot, ka augtu kulturā un lauku apstrahdaschanā wareschu jums dot daschus labus mahjeenus, jo tikdaudš miljonu kauschu kopejā inteligenze pa weselu gadufimteni tomehr kautto buhs papildinajufe. Tomehr japeenem, ka jums deenā daschas stundas ir brihwas!“

„Ja gan, tahdas mums ir“ — Sofrons teiza, „tapehž neapfolti neka, eekams neef eepasinees ar wisu muhsu dšihwes kahribu. Suhš bet eseet pahrlēzinati, ka muhsu weefis tiks no patriarcheem usajinats par skolotaju, kur juhs tad waresheet greestees pee wina ar sawam spezielām wehleschanam. Tatschu atstahjeet winam rihtdeenu, lai winsch ar wisu aprod.“

Wisk atfina, ka schi peefihme bija pamatota, un Aleksanders greesās pee Aglajas un Musarionas ar jautajumu, ar ko wini rihtdeen nodarboschotees, jo winam schkita, ka winsch zaur to jau schodeen kautto waretu isfinat no wina parafcham.

„Tā ka riht nekahdi leeli darbi naw peeteikti, mehš no rihta isdalifimees pa dahrseem, ja buhs labs laiks, ja ne, tad pa darbnizam; pehž pusdeenas maltites top atkal apspreests, ko darit pehžpusdeenā. Dahrsā daschadas grupas kopi augtus waj pušes,“ Aglaja teiza.

„Tā tad es zeru, pehž pusdeenas maltites atkal ar jums tittees, un lihds tam tikdaudš peemahzitees, lai dabutu pahrfkatu par wispahreja laika eedalifchanu.“

Sofrons wina tagadin weida pee daschadajeem nodatu waditajeem, fewischki finatniskā aroda darbineeem. Scho

šarunu isnaškums bija tas, ka tapa nospreests, nodot Aleksanderam viņas mahzibas grahmatas ar luhgumu, lai viņš, pamatodamees uš tām, turetu preeščlaskjumus, zaur to waretu iſſinat jaundibinajumus waj pahrlabojumus, to Aleksanders, zif tahtu wina ſinaščanas ſneedsās, apſolijās ari darit. Ari te Sofronam wajadseja nahft talkā un pretim wiſeem ſcheem praſtjumeem uſſwehrt, lai winam

tatſchu dotu laitu preešč wiſpahrejas orienteſčanās, pirms viņš uſnehmās uš ſewi tahtakus peenahkumus. Lai ſawu draugu aiſfargatu no uſbahſigās, kaut ari labi domatās ſināhribas, Sofrons winu uſajzinaja paſtaigatees ſwaigā gaiſā, kuru preeščlitumu Aleksanders tublin peenehma, tapehž ka winam paſcham tſchumeja pa galwu daudi jautajumu.

(Turpmat wehſ.)

Kalejs.

No Ēmila Ēola.

Viņš bija leels un ſpehziģis, leelakais wihrs wiſos ſaiminos. Wina waigs un roſas bija notwehpuſchi, ſodre-jaini. Ap wina wareno galwas kauſu beeft, ſtrupi mati, bet wina tehraudſilās, dſidrās azis luhkojās labardigi kā behrna azis. Kad viņš ſmehjās, tad grahwa tilpat kā pehrkons, wina elpa bija dikta un dſirdama, tāpat kā plehſchu puhſchana. ſau ſeſchdeſmit gadu winam bija, bet ſpehſos pahſpehja it wiſus jaunus puſchus. Ar leelo, peeždeſmit mahzinas ſmago ahmuru, kuru viņš dehweja par „jaunkundſi“, tas ſita tā, ka waj dſirſteles ſchēhda, kamehr wiſā apſaimē nebija neweena, kas ſcho daiktu buhtu ſpehjis ir pazilat.

Wefelu gadu es dſihwoju pee ſchi kaleja un iſwefetojos.

Œlimu ſrdi, ſkumju prahtu, nemeerā ar ſewi un ar paſauli, biju iſbehdſis no pilſehtas, lai uſeetu kahtu meerigu, klufu kattiāu, kur waretu atraſt patſ ſewi.

Kahtu wataru es zetoju pa leelzefu, nonahju kahtā ſahdſchā un tahtak eedams peepeschi pamaniju uš klaja lauka pee kruſta zeka ſmehdēs uguns atſpihdumu. Tas bija tik ſpilgts, ka zeka juhtis rahdijās it kā leesmās un papeles, kuras pahri pretim eeſchogoja upiti, atſpihdumā mirdseja kā lahpas. Un no tahtleenes wakara klufumā dahrdeja ritmiſki ahmura ſiteeni.

Pee watejeem wahrteem apſtahjos kā pehrkona negaiſs ap mani jomōja ſchee dahrdeeni, bet jutos pazilats redſot ſmago darbu un kā zilweku roſas ſarkani nokaituſcho dſelſi gludinaja un weidoja.

Tajā rudens wakarā es redseju ſawu kaleju pirmo reiſi. Wiņš ſtrahdaja pee kahtā lemeſcha. Wina kreklis bija wekā, ſpehziģās kruhtis kailas, un kad viņš ahmuru pazehla un to ar ſpehziģu ſwehleenu laida uš leju, tad lihds ar to wina ribas zilajās, kuras likās eſam no dſelſis. Nemitedamees nenoguris viņš ſtrahdaja. Ahmurs pa gaiſu ſibeja un dſirſteles ſchēhda, kad ſchnahžot tas trahpija dſelſi. Ta bija „jaunkundſe“, kurei kalejs lika dejoj, kamehr wina dehlis, kahts diwdeſmit gadus wežs puifſs, tureja ſtangās ſarkani nokaiſuſcho dſelſi un ari tapat ſita ar kahtu maſaku ahmuru. Bet „jaunkundſes“ warenā balſs pahrlceedſa maſako beedri un likās winu uſmudinam, lai tas dejā nepagurſt.

Ahnsſahrta leefma apſpihdeja abu ſtrahdneeku tehluſ un meta no wineem miſſigi leelu ebnu uš ſmehdēs dibens ſeenu.

Maſ pamaſam uguns iſkwehloja, kalejs apſtahjās un

atleezās ſtahwus; pa wina peeri riteja ſweedri, bet viņš tos neſlauzija, jo darbam wajadseja eet uš preeſchu un jau wina dehlis kuſtinaja plehſchas.

Œmehdē mani peewilka un es wehlejos palitt ſche. Œſ-gadijās, ka mahjā, taiſni wihs kaleja darbnizas bija kahtā iſtaba ſwabada; to es noihreju un tajā tudat eewadajos.

Ap pulſten peezeem no rihta mana ſaimneeka deenas darbi kahtdamees mani modinaja. Tas klauweja un ſita, ka mahja drebeja, it kā kad miſſis tiktu kratits no breeſmigeem ſmeekleem.

Ahmuri ſem manis dejoja, un man likās it kā jaun-kundſe it neganti dauſtos pee greesteem, mani bahrtu par ſlinki un mani katrā ſinā grihetu iſſweeft no gultas. Wiſa iſtaba ar ſawu weenkahrſcho eerihkojumu, leelo ſkapi, egles galdu un meldru krehſleem ſteneja un britſchkeja, it kā mani modinadama paſteigtees.

Tā man tad wajadseja peezeltees.

Lejā atradu wiſu pilnā darbā. Dſelſs kaita, plehſchas ſteneja, un ſwelme pazehlās ſilgani-ſahrtri-ſarkana leefma un mirdseja kā ſwaigsne. Kalejs ſagatawoja deenas darbu, ap-ſkatiņa ritenus un arklus un iſnehma no kahteem dſelſi. Mani eeraudſijis viņš ſahra pilnā kahtā ſmeetees, jo winam tas bija joks, ka pilſehtas kungam ap pulſten peezeem bija wajadsejis rauſtees ahrā no dubnam un man nahza prahtā, ka viņš ar miſſigo ahmuru tikai tadeht ſitis, lai apſweiktu peenahkuſcho deenu un ſazeltu wiſu mahju kahtjās.

Wiņš lika man roku uš kameeſt, nolēzās pee manis kā pee behrna un ſazija: „Œa, ja, te ſtarp ſchim dſelſim wajag kkuht weſelam.“

No ſchis reiſas ſahtot es nu weſelas deenas pawadiju ſmehdē, wiſwairat ſeemā waj leetainā laikā. Darbs mani intereseja. Ta bija zilweka nemitigā zihna pret dſelſi un zilweks palika uſwaretajs un weidoja winu pehž ſawa prahta. Biju pee ta tik loti aiſkuſtinats, ka par aiſgrahbjoschu ſtatu ſpehli.

Wehrigu uſmanibu mani ſkateeni ſekoja metalam no ehſes uš laktu un arween man nahzas pahrihnetees, ka ta ſem wezā meiftara uſwaras treezeeneem leezās, kkuwa miſkſta un padewiga kā waſtis.

Un kad lemeſs bija gataws, es to apluhkoju, aptauſtiju no wiſam puſem un brihnejos atkal; man bija tā, it kā

warenas Titana rokas bes weida dselšgabalū buhtu lozi-
juščas un weidojuščas pehž sawas patikas. Beeschi man
šmaidot wjadseja eegahdatees zitreisejo Parisēs kaimineeti,
kura sehbeja man pretim pee kaħda loga un zauru deenu ar
faweem šlaidajeem pirksteem darinaja maħšligas pušes.

Kalejs nekad nebija peekufšs waj noškumis. Pehž tšetr-
padšmit štundam nostrahdata darba tas labšrdigi smehjās
un tehrseja. Beeschi ween mehš tufšhojām kopigi pa glahšitei
lauzineeku wiħna. Wina spēħti nekad nepeegura. Ja mahja
buhtu eegahšufēs, es domaju, wišč to krihtot buhtu wehl
faturejis ar faweem kameešcheem.

Wišč miħleja sawu darbnizu: seemā neefot wairs pa-
tiħkamakas weetas, wišč fajija, un wafarā tas atwerot
durwis lihds galam, lai waretu eepluħst šwaigā seena
šmaršča.

Pehž padarita darba tas wafaras laikā labpraht no-
sehđās sawas smehdes preekščā un es winam peebeedrojōs.

Wiša eeleja mums guleja pee kaħjam, un wišč pree-
zajās par labi eekoptām druwam, kuras aišsteepās gandriħš
besgaligā tahlumā un eeslehpās wakara kreħflā.

Šotodams wišč fajija, ka wiš šchee tihrumi peederot
winam, jo wairak nekā diwi šinti gadus smehde apgahđajot
lemesħus wišam apgabalam. Neauga neweens šafums,
nenogatawojās neweena rašča bes wina lihdsdarbibas, tas
bija wina lepnams. Klajumam bija japateizas par to, ka
tas pawafari šatoja un wafarā mirđseja kā dseltens seltš.

Šlauja bija wina ruħpju beħrns; ikdeenās wišč štatijās
kaħds laiks un draudeja krasas maħšoneem ar duħri.

Tajā laikā, kad lauki tika aparti, kad arkti dšina dšitās
wagas pa taufo šemi, tad kalejs beeschi ween atšahja pats
sawu darbu, pagahja lihds zeka malai, aišlika roku preekšč
azim un noškatijās tad uš faweem daudšajeem „beħrneem“,
kuri pa wišu klajumu kusteja un mudšcheja. Aišjuhgi garās
rindās, un arkti mirđseja kā šudrabs šaulgosi. Bija it kā
dšelšu regimente uš kara gahjeena.

Kalejs man mahja un šauza lai es naħtot un pa-

škatotees, kaħdu šmuku darba gabalu wina „beħrni“ pa-
štrahđajot.

Dšihwe smehđē, pastahwigi eelenkta no darba trokščna
man darija labu, mani atšpirdšinoja un nozeetinaja labaki,
nekā to buhtu paspeħjuščas aħšta šahles. Es pee šchi
trokščna peeradu tahđā meħrā, ka tas man kkuwa par
dšihwes wjadšibu. Sawā istabā, pee aħmura mušikas es
šewi atkal atradu. Ritmišlais buru — baru, buru, bija
mans pulkstenis, kureš kaħrtoja un wadija manas darba
štundas. Un kad man apakščā gahja wišai dšihwi un
kalejs kā no welna apsehšis šita uš nošaršelo dšelsti, tad
jutu šewi degam mišsu spēħtus, ar weenu spalwas wižeeenu
es buhtu spēħjis noptaut wišu pašauli.

Tiħliħds smehđē apkluša, apkluša ari eekšč manis, es
nogahju lejā, bet pee dšelšu weideem, kuri wehl kuhpeja, es
apkaunots apštahjos, žil neezigs bija mans deenas darbs
pret to!

Bet kalejs ar sawu gan bija piħnigi meerā, uš ko ari
winam bija eemešlis.

Katrā šinā wišč bija warens žilweks. Karštās wafaras
deenās dašču reis redseja wina lihds jostai šailu, redseju
wina attihštitos šawilktos muškus, kaħdus reds pee Mišel
Andšelo miššigajeem teħleem.

Pee šawa kaleja redseju to, ko teħšneeki ar leelām puħlem
meklē pee wežo greeku miruščām formam: moderno, škulp-
turelo liniju. Wišč man rahđijās kā darba waronis, kā
muħšu laiku nenogurštoščais deħls, kureš ar uguni un
dšelsti weido muħšu naħtamo šabeedribu.

Winam darbi bija netikween kā peenahšums, tas bija
winam preeks un eerošnajums un kad tas iħsti gribeja pa-
preezatees, tad wizinaja sawu „jaunkundši“ un riħbot tai
lika krišt uš laktas. Šleħščas pee tam šteneja, uguns
šahrta gaiščumu augštu mutuloja — riħbeja un škaneja,
— man bija tā, it kā es dširdetu wišas darba tautas
štenoščo elpu.

Un tur tant smehđē es uš wišeem laiķem tiku išdšeedets
no sawas iħdšibas un pešmišma.

PARIZES LATV.
MAKSL. U. RAKSTH.
VEIC. PULCINŠ

Šapnis šens.

Es grimštu dšitā debesš dšihlē...
Wehl dšitaks dšikums preekščā man;
To pirmbuħtibas gaišma miħlē,
Tam besgalibas šwani škan...

Zaur dšidri zauršpiħdigo šliħdu...
Wehl dšidrakš dšelmes besdibens,
Zaur šuru škumdams zauri špiħdu
Kā neiššapnotš šapnis šens...

Neš mani tahlē deena balta...
Wehl baltaks teħls man širdi dus,
Kā muħšču parahđiba štalta,
Kas weido dšihwes briħnumus...

No dšihwes waras wakā raištš
Es grimštu weens, es škumštu weens...
Man žekšč ar dimandširštšim kaištš,
Man rokā peħrtu pawedeens...

Es dšihwes briħnumš šaules leekmā,
Ap mani dširštšoščš preeka wišns, —
Nekad ne šapni es, ne dšeesmā
Wehl nebijiš tif laimes piħns! —

Wiš laime dšidrā debesš dšihlē,
Mirđš laimē dšelmes besdibens...
Ap mani wišš, kas mani miħlē...
Es neiššapnotš šapnis šens...

Dekoratiwà mahkfla.

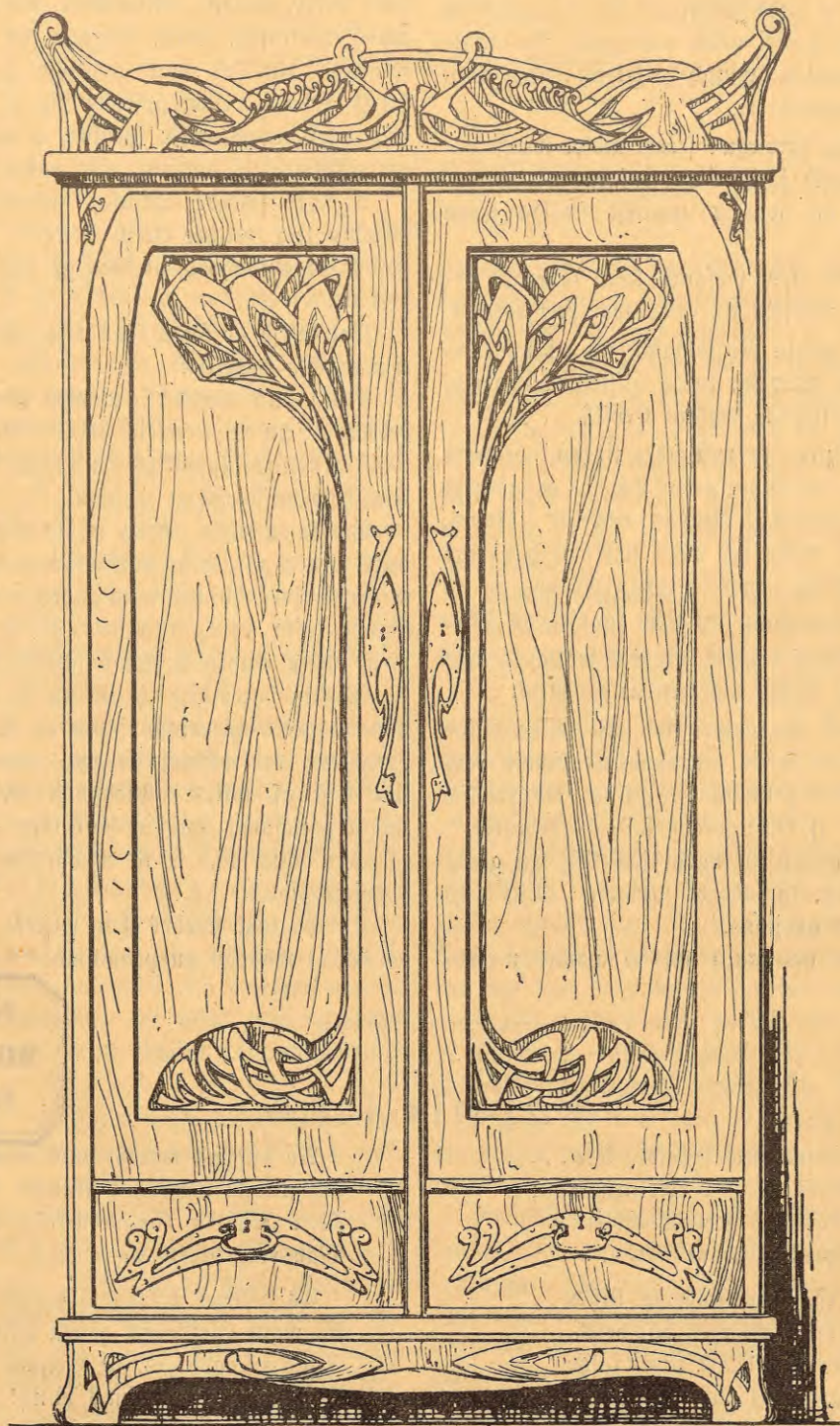
Šče eewetotàs istabas leetas ir isgatawotas pehz Julija Maderneeka parauga. Te redsam ihsta mahkfleneeka darbu, kurà jo ilgaki nofkatas, jo wairaf rodas tihkfme Zaur ruhpiġu falihdšinaschanu atrodam, ka formas un lihnijas tik zehlas, weidojums tik daiťsch, kà ween to no mahkflas darba waram wehletees. Tas naw weikalneeziťs, ahtris usmetums, lai azumirklit kairinatu skatitaja azis, bet te katra lihnija ruhpiġi pahrdomata un wiťs fakopojums ar mahkflas leetpratibu wadits. Newelti ari Maderneeks pat ahřsemēs eeguwiťs fawà arodà atřinibu.

Jo wairaf mums eepatihťas řchis zehlās istabas leetas tad, kad finam, ka tās waram eeguht pa leelai datai zaur fawu roku darbu, jo koka greeřumi un dedřinajumi tagad, pat kà seeweeshu rořdarbi, teef wiťai peełopti; tadehť naw jaaprobeshojas titai ar maseem neezineem, bet waram gabalu pehz gabala nemet isřtrahdat pilnigu istabas garnituru. Protams, ka te janem paliġgà weiklis galbneeks, kureřh isgatawo (musturu greeřchanai waj dedřinashchanai) katuru gabalu wajadřigà formà un kad isgreřnojums gataws, atkal fastahda kopà. Šchos musturus war isřtrahdat ari tà faukitā seklā greeřumà waj dedřinajumà — kahbejadi tee nemas tik daudřs laika neprafa, kà tas řahťumà isleekas, ne ari ir tik pahraf ġruhtit. Protams, ka ir koti no řwara, ja prot řihmet, lai wiťmas waretu musturi wajadřigà leelumà

paleelinat. Bet daudři gan prot koti ġlihtit riřkotees ar koka greeřumeem un dedřinajumeem, kad teem preekřhà usřihmetis musturs, tomehr pařchi newar musturi paleelinat, tahdeem tad jagreeřčas pee mahkfleneeka pehz wajadřigà

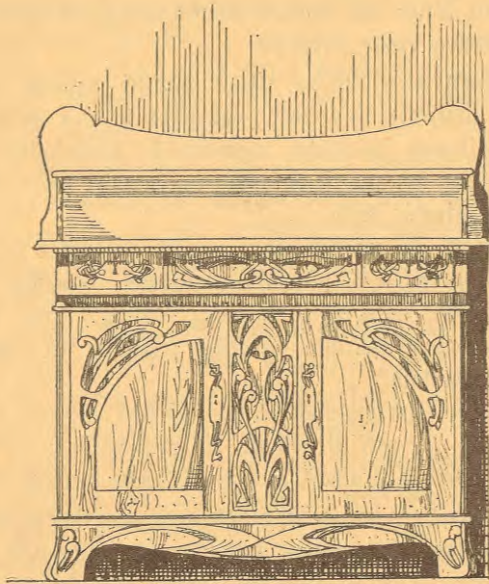
leeluma mustureem.

— Atřleġu plates, kahdas řchim istabas leetam řihmetas, war isgatawot no dšels, miřna waj wara. Labakt eewingrinajees kalejs tās pagatawo koti ġlihtas no dšels, kuru nořlihpē. No miřna waj wara war dabut piřkt daschada beřsuma jau nořpōdrinatas plařtes. — Tad nu pehz usřihmeta mustura ar metala greeřchanam řchēřritem, wiřlitem un řahġiřcheem war isřtrahdat atřleġu plates, kuras peeřtiřrina ar miřna naglinam un řkruhwitem. Tà weiklit riřkojotees pařchi fawam rořkam dodam istabas leetam tahdu řkaiřtumu, ka preeks tanis nořkatiťees. Tahdeem, kuri wehl naw daudř winřgrinajušchees ar koka greeřumeem ir weeġlakti mehġinatees alkřna koka, kuru war itin labi beřzet ar koka beřzem kahdā krahřā tiřk. Turpmať pařneġřim wehl zitus řche peederigos mehbeku gabalus, lai buhtu pilnigata ġufamistabas garnitura. Tagad pee telpu eerihťoshanas koti řkatas us řakamu, neween mehbelem

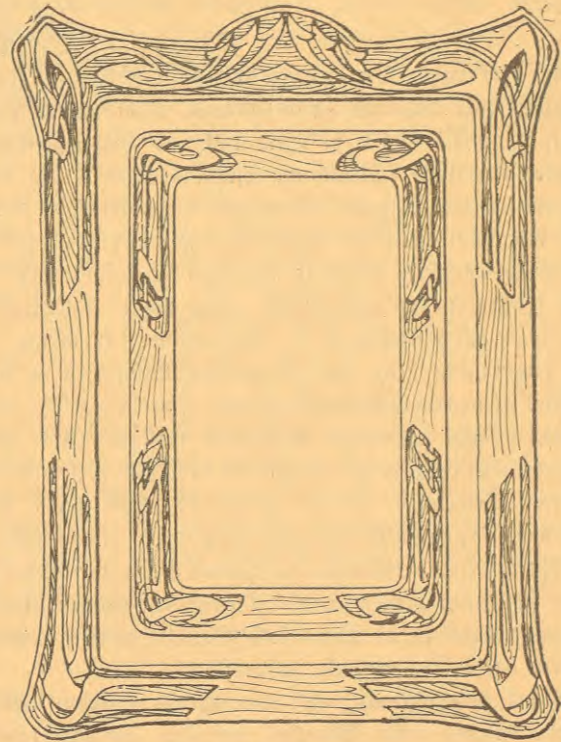

Stapis.

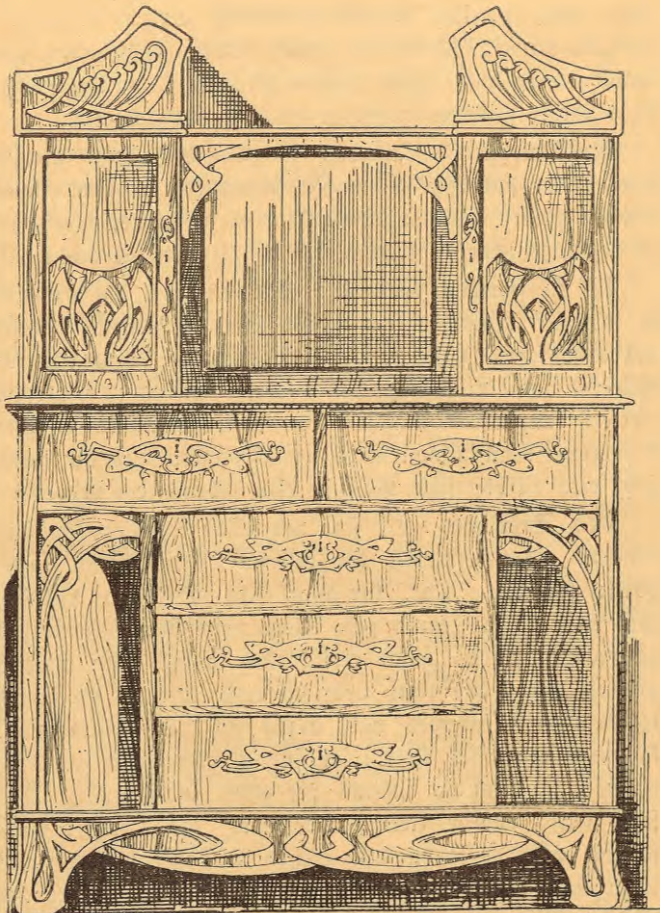
wajaga buht istabà wiťam pehz weena weida, bet ari pat řeenam, greeřteem un ġrihdat lihđřigà nořkrahřā, kas ari teesham dara koti tiřkamu eepaidu.

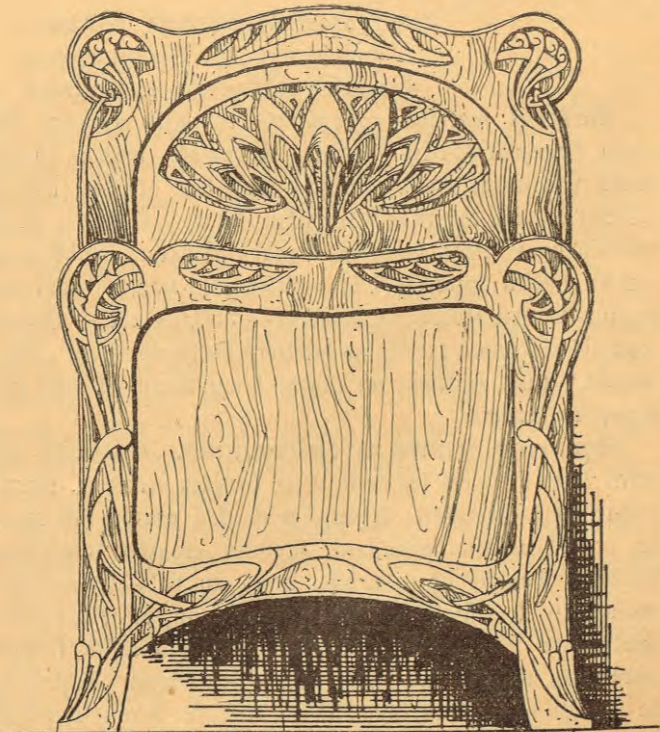
Masgajamais galbits.

Bilšu rahmji.

Kumode.

Gulta.

Apfkats.

Ušfaufkums. Dauds gadu šmtenu laikā kaimiņu valstīs Vidzemes deht naidojās un weda karus, lihds kamehr Peteris Leelais 4. jultijā 1710. g. wīnu lihds ar Rīgu peeweenoja pee kreemu walstis. Meers nu eestahjās semē, kuraugst- firdigais un tahkredīgais Waldneeks dewa eespehju attihstīt šawu ihpatneju kulturās dšihwi un pateizotees tam, kamehrā ar šaweem špehteem strahdat warenās Kreewijas labā, sem kuras špahrneem un apšardšības wīna tagad šahwejuše nu jau diwus gadu šmtenus. — Wehledamees to deenu, kurā buhs pagahjušči 200 gadi no preekš Vidzemes un Rīgas pilšehtas tīk šwarīgās peeweenošanas Kreemu walstij, zeenigi šanemt, uštizigi padewigees Vidzemes eedšihwotaji ir puhle- jušchees dabut atkaužu zelt peeminekli Leelajam Reformatoram Keišaram Peterim I. — 20. nowembrī 1908. gadā Wīna Majestātei, Kungam un Keišaram labpatizis, atwehlet dibinat komiteju preekš peeminekka zelššanas Keišaram Peterim I. kā ari šči mehŗka deht šarihšot naudas lašiššanu Vidzemes robešhās. Kopā ar to Wīna Majestātei ir patizis nemt ščo komiteju šawā Wisaugštā apšardšibā.

Stipri pahrleezināta, ka nodomatais patriotiskais pa- šahkums atradis wīšā Vidzemē preezigu atbalstī, komiteja lihds wīšus Vidzemes eedšihwotajus, ar labprahtigeem see- dojumeem leetu peh eespehjas pabalstīt un zaur to darit komitejai eespehjamu zelt Leelā Waldneeka zeenigu peeminekli.

Komitejas darba weeta atrodas Rīgas pilšehtas walde.

Šanemt seodojumus ir isredsetas šekošas eestahdes: walstis renteja, Vidzemes muiššneezības renteja, Rīgas pil- šehtas walde, Rīgas pilšehtas diskonto = banka un Rīgas pilšehtas krahjkafe.

Komitejas preekššehdetajs, Vidzemes gubernators: N. Sweginzows.

Komitejas rakstweedis: Š. Bruttans.

Baltijā waldbiba nodomajuse energiski weizinat un pazelt kreemu školu leetu. Nodomāts dibinat daudš jaunu ministrijas školu, ihpašči tur, kur atrodas wahju „Bereina“ waj ari zitas zittautību školas. Šahhdu školu dibināššanai Rīgas mahzības apgabala walde isluhdsotees plašču kreditu: preekš školam pilšehtās 1,062,000 rubl. un preekš kreemu školam uš laukeem — 390,000 rubl. — Šaun- eezeltāis Vidzemes tautškolas direktors Šatipajews, kā „Rīg. Tagebl.“ šīno, šaklimis un tapehš šawu weetu tīk drihs ne- warešot eememt.

Swarigs fenata isšfaidrojums. Gadi diwi at- pakat Kuršemes semneeku leetu komišija atraidija, nemaš tuwaki nepašfaidrojuse, Šaun-Swirlaukas pagasta luhgumu, lai atwehl pagasta magasiņas kapitalu eeguldit latweešču bankās. Pagasti ar to nebija meerā un pahršuhdšija sem- neeku leetu komišijas lehmumu fenatā, uš šo pilnwaroja Ferdinandu Pušhgalwi. Tagad nu ihš preekš seemas šwehtkeem, kā „N. N.“ šīno, fenats šhāt leetā isšfaidrojis, ka pagasti war šawu magasiņas kapitalu noguldit wīšās tahdās bankās, kuras pilnigi drošhas. Šā tad Kuršemes semneeku leetu komišijas lehmums, ka pagasta naudu war noguldit tikai muiššneeku bankās, a t s i h t s p a r m a l =

d i g u. Tapehš fenats nodewis ščo leetu Kuršemes semneeku leetu komišijai atpakat, lai pahrleezinās, waj Šelgawas Lauk- šaimneeku krahj- un ašdewu kafe un Vidzemes Šawštarpigā kreditbeedriba buhtu drošhas.

Rubanes ministrijas školā atlaišti neween školotaji, bet ari tautškolu inspektors pahrzeltš uš zitu weetu. Ku- rators ušdewis tautškolu inspektoram Deewfozinam eelikt minetā školā jaunus školotajus un gahdat par likumīšu kahrtību minetā školā.

Širšas D. mahjās kahdā preedē, pee kuras šoda ešspe- dizija 1906. gada 5. janwarī nošahwa minetās mahjās šaimneeku Š., naktī uš 9. janwarī, kā „L.“ šīno, ušwilktš melns karogs ar parasto ušrakštu „Šlawa krittuscheem — lahšts šleptawam“.

Kordāšču pušmuischā pee Šintschu kalna, kā „L.“ wehšta, 6. janwarī Peters G. aij neeziga eemešla šawam tehnam eelausis 2 ribas, par šo, šinams, nodots teefai.

Wilandes apgabala kahds muišhas ihpašneeks, kā „Šel. Anzeiger“ šīno, nesen maksadams kalpeem algu, kahdam kalpam ismaksajis 11 rubl. Pehš kahda laika kalps atgreesees un atnešš kungam 50 rubl., kuras tas kalpam aij pahršta- tiššanas eedewis jaunās 3 rubl. kreditbītees weetā.

Kuldigas aprinkā preekšneeks Brederichs, kā „Rīg. Štg.“ šīno, preekš seemas šwehtkeem apzeetinajis ap „20 politiškos“ un lizis nowest uš Kuldigu zee- tumā. Pehš jauna gada apzeetinats atkal Leelis pulks. Apzeetinatee šahwot šakarā ar 1905. g. notikumeem.

Krišburgā 16. janwarī, kā „Dš. W.“ šīno, atrastš šawā istabā pakahrees L. mahju šaimneeks, pee kura ušeeta šekošā šatura šihmite: „Pašaulē naw taišnības, tapehš ari es nemažu žilpu kašlā tam, kas to pelnizis, bet pats šew.“

Uš Aisputes leelžela, Kuldigas tuwumā, kā jaunais „Kuldigas Wehštnešs“ šīno, 13. janwarī tšchetri apbruwojušchees wihri ušbrukušči tirgotāja Šwarzja ku- tšcheerim un atprašijušči tam naudu. Bet tā ka pehdejais leedšees laupitajeem naudu isdot, tad tee wīnu kreetni pee- kahwušči. Neaistīkdami ratos westās prezes, laupitaji weens pehš otra aishbegušči. Polizija dšen ušbruzejeem pehdas.

No Trifates „L.“ šīno par kahdu eepreezinošču pa- rahdību. Laukšaimneeki tur eememot eewehrojamu lomu purwu kulturā. „Tur, kur agrat bija nepeeejami purwi“, šaka min. awiše, „kuros pehš tehwu noštahsteem peemitušči raganas un puhši, tagad redš koptus lautus, kuri wīšmas pirmos gados dod tihri apbrihnojāmu rakšu. Šā pirmā labība ušartos purmos nahš aušas un lini. Šaprotams, ka purwi eepreekš kreetni janofušina grahweem waj dre- nascham un tikai tad jakeras pee wīnu ušarschanas. Šad šchee darbi pagehr kreetnu isdewumu, tad daudsi to šeg- šhanai pahršod kahdu daku mešču waj mehgina kā zitadi islihdsetees. Pehdejos gados pašakušči kertees ari pee Vidzemes muiššneeku kreditbeedribas meliorazijas kredita, kuru šhji beedriba atwehlejuše wīšeeem šaweem parahdneekem. Tuwakus nošajijumus par ščo kreditu masgruntneeki war

dabūt ſemes kulturbirojā, Rīgā, Elifabetes eelā Nr. 21, pee kulturtehnika Laurſona tga.

Rīgā 1910. gadā, kad ſwinēs Widsemes un Rīgas 200 gadu jubileju par peeminu Rīgas un Widsemes peemeņſānai pee Kreewijas, nedomāts Rīgā ſarihtot **laukſaimneezibas iſſtabdi**.

Rīgas zentralzeetumā naki ſ 16. janwari pakahrts deht ſlepawibam Neretā ſ nahwi noteefatais 28 g. wezais Sahnis Dſits.

Rīgas kara teefa, tā „D. W.“ ſino, iſteefaja 17. janw. apſuhdſibu pret Miſtraules pagasta 29 g. wezo, par laupſchanam jau 1898. g 23. now. ſ teeſibu atneſchanu noteefato Karli Stepinu un Kolkneſes pagasta 22 g. wezo Peteri Wihtolu, kaš ari ſodits par ſagſchanu. Tagad wini bija apſuhdſeti par ſlepawibu. 1905. gada 25. nowembrī wini ar ziteem kopā eebrukufchi ſkrihwereefchos, meſchfarga Sahnā Graudina dſihwofiti un, apdraudedami ar noſchauſchanu, nolaupijufchi winau biſi un zirwi. Laikam bihdamees, ka Graudinſch winau nenodod, Stepinſch uſgluhnejis Graudinam 19. dez. no kaħda meſchina, kad taš brauzis pa zetu un noſchahwis winau. Uſgluhnetaji bijufchi wairati, no kureem ziti neefot atrasti, bet Wihtols ari efot bijis lihdiſinatajs. No apſuhdſeteem teefa noteefaja Stepinu ſ nahwi pakarot un Wihtolu pee ſpaidu darbeem ſ nenoteiktu laiku.

Kreewijas

ekonomiſkee apſtahkti, tā iſſatas „Moſkowſti Jeſchenedelnik“, kuru redigē paſihſtamais kreewu. profefors knaſs Trubeztojs, ſawā pahrſtatā par pag. gadu, efot neapmeerinoſchi. „Semkopibā neredſot nekahdas wiſpahrejas uſlaboſchanas ſihmeš. Bijufe atkal neraſcha. Daudſos Kreewijas apgabalos bijis jagahdā par ſemkopju pahrtiku. Geſchkreewijā labibas patehrejumi eewehrojami nepaleelinotees, bet labibas iſwedumi gan krihtot. Peterburgaš birſchā pag. gadā redſeta ahrſemes labiba. Priwato leelgruntneeku un ſemneeku ſaimneezibas nelahgā ſtahwofli. Muiſchneeku ſeme melnſemes apgabala tā kuhſtin iſkubſtot Semneeku ſemes wairoſchanos waretot apſweikt ar preeku, ja te buhtot eeweſta noteikta ſiſtema un taktu gahdats par ſemneeku ſaimneezibu uſlaboſchanu. Tāpat maš laba warot ſazit par ruhpeezibu, kura jau tadehſt ween newarot uſplaukt, ka efot atkariga no ſemneeku patehreſchanas ſpehjam un tāš wehl arween efot wahjas. — Kreewijas ekonomiſkā beſſpehziiba ſajuhtama efot wehl jo wairat tadehſt, ka Watar = Eiropas un auſtruma tautu ſpehjas peeaugot. Tā mehš paleefot ziteem aiſ muguras un tahdejadi ſew ſagatawojot neween politiſku, bet ari ekonomiſtu breeſmu pilnu nahkotni. Ar gandarijuma ſajuhtu tapehž efot atſihmejama ta jaunā parahdiba, ka kreewu ſabeedriba ſaktuſe peegreeſti leelaku wehribu nazionalai raſchofſchanai, kaš warot noderet tā kibla jaunai ſabeedriſtai domu pilnai darbibai.

Tirdſneezibas miniſtrs **Schipowš** eezelts par walſts padomes ložekli un **par tirdſneezibas miniſtri** winau weetā — **Timiraſewš**, kaš jau agrat bija miniſtrs Wittes kabinetā.

Zetu miniſtra Schaufuſa weetā, dſird, nahſchot Remeſchajewš. Timiraſewa eezelſchana ir paliberaš ſoliš. „Now. Wr.“ Timiraſewu pat peefkaita pee kadeteem.

Geſchleetu miniſtrijas padomes ložekliš Sajontſchkowſkiš, kurfch pag. gadā rewideja Peterburgaš pilſehtas polizijas preeſchneeka kanžleju, doſchotees tagad, tā „Rig. Zeitung'a“ ſino, ſ leelakeem rewifijas darbeem Leetawā, ſewiſchti Wilnā un Kaukā. Winau pawadiſchot ſchaſ rewifijas zetojumā wairat wezati ſewiſchku uſdewumu eerehdni, tā N. Michailowš, D. Freinalš un baronš Dſten = Saſenk. Freinalš, kurfch pagahjuſchā gadā bijis ſenatora Garina komiſijas ložekliš pee rewifijas Maſkawā, doſchotees no Leetawaš ari ſ **Leepaju** un **Jelgawu** un rewideſchot ari ſcho pilſehtu polizijas kurpretim Dſten = Saſenš palikſchot par ſekretaru pee Sajontſchkowſka. Minetais wezatais eerehdniš Michailowš ſlaħwejiš agrat deenāſtā pee nelaiķa Peterburgaš generalgubernatora Trepowa un pehž tam bijis wizegubernatorš Samarā.

Geſchleetu miniſtrija ſaktuſe peegreeſt wehribu tai parahdibai, ka Baltijā daudſi pareiſtizigi pahrejot luteranu tizibā. Schaſ leetā ſawahžot ſinaš.

Peterburgā ar toleru ſaſlimſt deenā ap 25 un mirſt ap 11 perſonu.

Peterburgā, 16. janwari. Pawehlē kara miniſtrijai, pehž „Weſcher“ ſinam, atzelta degwihna iſſneegſchana apakſchfareiwjeem, kaħdā weidā ta ari nenotiktu.

Peterburgā, 18. janwari, plſjt. 12 deenā ſ ſewiſchti ſwarigu leetu iſmekleſchanas teefneſcha rihtojuma pamata apzeetinats bijuſchais polizijas departamenta direktorš un bijuſchais Sgaunijas gubernatorš Lopuchinš.

Ahrſemes.

Wahzijā pag. nedeku ſwineja Keiſara Wituma II. peeždeſmito dſimſchanas deenu. Awiſeš wiſpahri ſneedſa juhſmiguš eewaduš, tautā bija manama ſajuhſmiba, taiš paſchāš aprindāš un taiš paſchā tautā, kaš wehl neſen praſija, lai winau Keiſarš tura muti un nejauzas politikā. Likāš tihri, ka wahzi atkal jau noſchehlotu ſawu neſenejo iſtureſchanos atteezibā ſ to Keiſaru.

Wahzu reichſtagš teef zeltš ſ wiſpahreju, teefchu un aiſklahtu wehleſchanu pamata. Pruhſchu landtagš — ſaeima turpreti ne. Tautas maſaš nu ſahſ ſkakti peepraſti wiſpahrejas, teefchaš un aiſklahtas wehleſchanu teeſibaš ari preeſch pruhſchu landtaga. Noteef ſtrahdneeku demonſtrazijas. Hanowerā wajadſeja eemaiſtees polizijai. Leetoja eerotſchuš. Gewainotas 25 perſonaš.

Wahzijā gatawojaš ſ anglu karata pahra ſwinigu ſanemſchanu. Un tomehr walda wiſpahreja neuſtiziba pret Angliju un ſchaubāš, waj tifat neiſzelſeek tarſch.

Dani toti uſtraufuſchees par anglu Seemeka juhraš ſloteš poſtiſprināſchanu. Wini baidāš, waj kara laikā tiſ angli waj wahzi neeenem winau peederumuš waj nekaro winau uhdewoš. — Uſtraufuſchāš ari Holande un Belgija. Belgeeſchu miniſtru preeſchneekš iſteizeeš, ka apſtahkti efot tahdi, ka warot iſzelteek tarſch. Belgijai jabuhtot nomodā.

Belgijas valdība pēprasa tautas weetneeku namā 7 milj. franku Antwerpenes apzeetinašānānāi.

Franzija grib leelā mehrā paleelinat fatvu floti. Kara ministrija šēini noluhkā pēprafšēot tautas weetneeku namā 800 milj. leelu kreditu.

Satiksme starp **Austro-Ungariju** un **Italiju** tahda, ka draud isirt wiša trejsabeedriba. Atkahpēs italeeschu ahrleetu ministrs Titonijs aīs ta eemesla, ka Austro-Ungarijas valdība neturot folijuma un neattaujot atwehrt italeeschu univērsitāti Triestā, kur to italeeschi grib, bet gribot tagad tikai wairs atwehlet dibinat kahdu fakultāti Winē.

Melnkalne, Serbija, Bulgarija ar skubu rihkojas uš karu. Apgahdā eerotschus, eesauz refermistus, mobilisē kara spēhku. Serbija prasa drihsu Eiropas kongresa fanahškānu, jo wiša, Serbija, newarot zees, ka Austro-Ungarija pēfawinot Bosniju un Herzegowinu. Abām šchim ferbu apdšihwotām prowinzem jatopot wišmas autonomām — patstahwigām, ja tās nu ari gluschi nepeeweenotu pē Serbijas. Bet iseja uš juhru Serbijai wišadā finā jadabonot. — **Bulgarija** šaka, ka ta tagad atlihdsības leetā runajuse beidsamo wahrdu. Wiša Turzija dodot 82 milj. franku un ne grafi wairaf. Bet Turzija prasa 100 milj. franku un bes tam wehl grib baschus semes gabalus Rihta-Rumelijā, uš to Bulgarija neparko neelaidišchotees.

Portugalē draud izzeltees rewoluzija. Kahdā galma ballē nesen pēpēschī pēzehlās kahds ofizeers un šakta runat, ka karata dšihwiba ešot breefmās, jo waldot plascha šaswehrestība, kas isejot uš republikas dibinašānu un karata nama aīdšihškānu. Par Lisabonas kara pulku tomandantu ezelts Dportas herzogs. Apbruno poliziju un Lisabonā šapulžina štipru kara spēhku.

Peršija ištst. Leekas, ka wairs naw glahbina. Notagadejās Peršijas waldības wišmas ne. Špahana, Tabriša atdallijuschās un iślubdinajuschās par patstahwigām walstim. Batiaras šans noslehdšis lihgumu ar Satarkānu, lai kopejeem spēhkeem rihkotos pret šchacha waldību. Wini wairatās gubernās atzehluschī šchacha gubernatorus un to weetā ezehluschī šarus pēkritejus.

Deenwidus-Italijā un **Marokā**, ka šino, bijuse atkal štipra semes trihze. Marokas oštas pilšehtā Tetuanā fanahšis dauds behgfu, kuri šahstot, ka Romara (Marokā) no semes trihzes pilnigi išpostita. Šimteem zilweku gahšuschī bojā.

Muhšu bildes.

Kahds plaschums. Repina glesna. Šuhra bango un putas šchkiht, ledus gabali brahšchās it kā draudetu katru dšihwību faberst. Tomehr pa šchi draudošā elementa widu eet inteligents jauneklīs un jaunawa, tik jautri it kā teem buhtu leelakā bauda. Kahds plaschums! tas ir preeka iššauzeens, kahdu mahšleneeks dewis šawai glesnāi un glesnā tas ari faktišt atšpogutojas abos jauneeschos. Waj nu mahšleneeks te gribejis šihmet šawas tautas špirgtu spēhžigo jaunību, ka ta tur, kur ziti šareds breefmas, ar preeka šau-

zeenu: „Kahds plaschums!“ dodas uš preekschu, kad ari nahšochā azumirkli tos faberstu ledus gabali. — Warbuht ari mahšleneeks te šihmejis kulturās ušwaru pahr dabas spēhkeem. Šai nu kā, glesna dara til špirgtu eššaidu, ka tāni štatotees šajuht preeku uš dšihwi.

Grahmatu galds.

Mums pēšuhitās šchahdas jāinas grahmatas:

- 1) **Wirsa — Wikeris.** Dšejoli ar W Eglišcha preekschwahrdu.
- 2) **Baltijas Šwejnēku Kalendars** 1909. gadam. 1. gads. Šem adwotata Š. Kreizberga redakzijas.
- 3) **Roberts Štarga — Šektawas šarqi.** Wehšturiška poema.
- 4) **Rakšneezības Almanahs.** Latweeschu mahšklas un kulturās dšihwes kritikai. II. Šaštahdijis Šeltmatīs.

Drukas kluhda.

„Mahtas Weeša“ 2. numurā 29. lap. p. otrā šlejā 21. rindinā no augšchās ir eegadijusees drukas kluhda, kura šagrosa wiša teikuma šaturu. Tur šalafa: „Šewešrojami ir, ka antitotšini poteto jirgu ašinīs“ un newis „poteti širga ašinīs...“

Walejas wehštules.

W. Š. — P. Šuhšu dšejoluš „Mahmina“, „Misejot“, „Wišch aīšgahjis“, „Šahjeja dšeeina“ šanehman. Pateizamees par juhšu zeema kufuli, lai gan leetā lišt wiša — newaram. Šuhš štarp žitu dšeedet: „Šehdu gudens žela malā, Štatos šaulē — kā ta reet, Šurpuraina debēš mala Šau aīš šila, dšeešt, leed. Šumschā tahlē nošuhd tata, — Šweicha ta man naw jau šen!... Šjot wišu šila preedēs Wehja leezas, waid un šten“ u. t. t. — Bahrdomajeet pašchi — waj juhšu dšejā ir atškanas. War dšejot, šinams, ari bes atškanam, „reiš“ tā kahds „dšejneets“ šihmejotees uš atškanam „dšejišti“ dšeedaja — „šunis aštī pameta, bet tomehr šunis palika“, tomehr, ja kahds dšejodams teezas pehž atškanam, tad tām wajaga buht etištaki baudamām. Šalwenafais Šuhšu „dšejas“ truhšums tomehr ir pate dšejā. Dšejneekam dšejišti šajuht un dšejišti jāišteizās. Waj Šuhš dšejišti juhteet, nešinam, bet ka Šums truhšt dšejiškas išteikmes spēhjas, tas šajuhtams un redšams pē katra Šuhšu pantina.

Mašajam žinitim. — W—rā. Šaipni pateizamees par pēšolito „šiništī-literariško apžerejumu“ „Dnantišis tā regresa šaktors“. Šchis apžerejums, „šaut wišch ari til diwas drufas lošines leels un uš redakzijas wehleškānos war tapt pagarinats“ lai labaf paleek pē Šums W—rā. Ar tahdu rakstu lihdsēts netiks. Tahds rakšis, bet tikai labš, labati der ištot broščurā, nekā šchurnalā. Wina autoram bet wajadsetu buht etištī išglishtotam ahrštam.

Š. P...inam — Rigā. Šuhšu tulkoto Meteršlinta dramu — nedrukāšim. Labaf wišu ištot ihpaščā grahmatinā.

Š. Š. — Berlinē. Širniigi pateizamees par uštizību un palahwību, kahdu mums parahdeet. Šaušchi noschēhlojam tapehž, ka, špreešchot pehž eeshūtijuma, šaitam newarešim libdšēt. Wēš Šums tizām, jo jau pašchi šinam, žit gruhči bes šidšēkleem študet un wehl šweščā malā. Bet pamehšgineet wehl šo, rakši šo ištumā par mahšlu waj muštū. Tikai ne gari, jo mums buhtu gauschi šchehl, ja Šuhš par wehštī ištahdatos.

D. Š. Rigā. — Dšejolu „Krehšlā“, „Šwehtwafara“, „Atpeštitee“ un „Mīš tumschā loga“ eeshūtītajū šuigtu pēnahšt redakzija — rakši otrdeen tā ap pulštēn 12.

Redaktors: Dr. philos. Š. Šalits.

Špahšneeks un ištdejis: Dr. phil. Arnolds Plates.

SPERMIN-POEHL

PROF. DR.
SPERMINUM-POEHL

Wisu flimū eewehribai,

kuei flimo ar nerwu wahjibas, histeriju, nerwošas dšimuma organu nešpehhibas, pahrpuhleschānos, pamirščānu (Lähmung), mugurtaula dilonā, wežuma nešpehhibu, firdšdarbibas traužejumos (firdš aptauščānos, firdš pahrmeht. pulst, firdš eelaiščāna, neweenada pulstieschāna), masašnibu, rematismu, šifilisu, blāfus parahhibas dšihwudraba dšeedneezibā, tuberkuloši, pulsahderu fažeeteschānu, alkoholu u. t. t. kā ari wišeem išwešelojuščāmees. — Eirdšneezibā parahhibuščānees wešelibai faitigi Spermina wiltojumi, tui sem daščadeem nošautumeem tirdšneez. ištaiši, tabešt pehrtot wjadšigs raud šitees uš nošaufuma „Sperminum — Poehl“ un peepraš. to original-palojumā no Prof. Dr. v. Poehl un dehlu. Organoterapeitiska Inštituta, Peterburgā.

Wiši kreewu un ahršemes literatūrā atrodofšees daudšfabrteji eewehrojāmu šinatnes wiħru un ahrštu nowehrojumi, var Spermina labwehligo eespaidu, atteežās weenigi uš prof. Dr. v. Poehla Sperminu. — Poehla Spermins dabujāms wišās apteekās un apteeku pretšču pahrdotawās: 1) pileenu weidā (Essentia Spermini Poehl) 1 flakons — 3 rbl., 2) preeščā apatščādas eesprizejumeem (Sperminum-Poehl pro injectione) 1 flakote 4 eespriz. 3 rbl. un 3) preeščā klišira eespriz. (Sperminum Poehl pro clysm.) 1 flakote 4 eespriz. 3 rbl.

Uš wehleschānos ištubtam nesen ištahkufšo grahmatu: „Spermina — Poehl eespaidi daščādās flimibās“ (140 lapp.) fastahbita uš nowehrojumu pamateem, no ahršteem un šlimeem. Ahršteem uš wehleschānos ištubtam spezielu šinistu literatūru.

Profesora Dr. v. Poehla un dehlu Organoterapeitiska Inštituts, Ķimista laborat. un apteeka Peterburgā, Василий Островъ 7 линия, № 18—178. — Augštātās godalgas (Grand prix) wišās pāpaules ištahhēs un labātās medizinas autoritatu atšaufmeš.

Spermins, fekara šchkidrumš

dabujāms Rigā

M. Rudsrooga apteeku pretšču tirg., leelā Grehžneeku eelā 15.

No Ministrijas 30. novembrī 1906. gadā apšiprinatā

Latweešču Laukfaimneeku

Ekonomiskā Sabeedribā

war eestahtees par beedreem wišt pilngadigi abeja dšimuma semes ihpaščneeki, arendatori, pušgraudneeki, laukfaimneezibas un uš to atteežofšo nosaru spezialisti, pahrwaldneeki un wišpahri personas, kuras kaut kaħdā šinā nodarbojas ar laukfaimneezibu, eemafajot wišmaf 10 rbl. dalibas naudas un 1 rbl. eestahščānās mafšas.

Sabeedribas weikali:

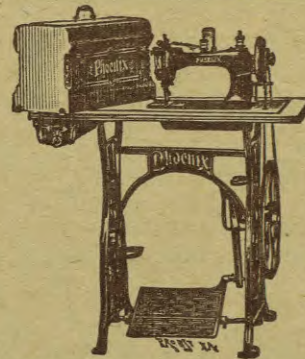
Rigā, leelā Ķehniņu eelā 29, telef. 1379. Želgawā, Katoku eelā 46, telef. 72. Leepajā, agrat Fridrihšons. Wentšpilē, agrat D. Meščaks. Bauskā, wežajā klubā. Saldū, agrat Žeelawš. Šehlabmeestā, Pašta eelā. Walfkā, agrat P. Saretokš. Wainodē, netahl no dšelfšžeka stajijas. Šagare, pee tirgus. Dobelē, pretim bašnižai, Blumberga namā. Smiltē, Peteršona namā. Wež-Auzē, pee tirgus, pahrdod wišadas no laukfaimneekeem par wišlabākām atšihtas maščinas, maħšligus mehslus, sehklas un žitas laukfaimneekeem wjadšigas leetas.

Sabeedriba

1907. gadā pahrdewuše daščādās prezes par 570,339 rbl. un war dot beedreem-eeprizeem uš tā jau lehtajām pahrdofšānās ženam 10% diwidenda uš twaita kulgarnituram, un 20% diwidenda uš wišām žitām maščinām un bes tam atlizinat wehl wairaf tuhštostofšus rubtu preeščā wišpahrderiģeem ušneħmumeem, par kureem špreediš pilna šapulže 12. junižā, Želgawā.

Rihfotajš-direktors:

agronoms J. Bišeneeks.

Phoenix aħtrščujmaščina!

Labākā šchujmaščina ģimenei, ruħpneezibai un induštrijai, jo rotejoščais meħanifms maščinai nreeb eewehrojāmas preeščrozibas.

Phoenix šchuj, ištchuj un štepē wišahtrakt.

Phoenix eet wišweeglati.

Phoenix nepašhšt gandrihš bilščānu.

Phoenix ir weentahrsčā riħtojama.

Štahwam ir dubultt bumbiņu leħgeri. Kawejojšāi traužejumi wāš dahrgas reparatūras pee Phoenix maščin. pilnigi ištahgatas.

Weenigā pahrdofšāna

W. Ruth, Rigā,
Kungu eelā Nr. 25.

Rokas šchujmaščinas
(Singer šistemas)
no 20 rbl. — šahlot.

Teesčhi eewestus

Hawanas žigarus

1907. gada rasčha

pa wišadam ženam un daudšumos peedahwā

tirdšneezibas nams

A. Janssem — Rigā,

ištchaulišču fabrika,

tabakas, žigaru un papirofu kraħjums.

Pahrdod wairumā un mafšas dakās

tikai Suworowa eelā Nr. 21.

Slimigi behrni.

Dr. Hommel'a Hematogens

Peeprafot fevifchti jauffwer **Dr. Hommel'a** Hematogenu un patakarinajumi jaatraida.

Dr. N. Augustowffis Sw. Peterburgā: „Es Dr. Hommel'a Hematogenu jau kopš gadeem leetoju pee wahjeem behneem baribas unemschanas labofchanai un stiprinafchanai. Pee tam es wareju par lihdsleka wofihmi un labam ihpafchibam pahrlceezinatees, fevifchti kas atteezas uf preparata fpehzinajofcham ihpafchibam un jagremofchanas weizinafchanu. Mani brahla dehlt 5-7 gadus wezumā gada laifa pateizotees Hematogenu no bahleem, anemifsteem behneem, palikufchi par apateem fahrtwaigu fehneem.“

ir no wairaf kā 5000 eefch- un ahfemju profeforeem un ahfsteem par wislabato afifhts, dabujams wifās apteekās un apteetu pretfchu pahrdotawās.

Pehrzeet ahtrifchujamas maſchinas

„Baltica“

Winas ir bej konturenzes, weentahrfchafas un ifturigafas konftrufzijas. Ideals no fchujmafchinam, kas uflabo darba fpehju un dod labu peknu.

Dabujamas titai

J. Kronberga fchuj-, adamu mafchinu un welofipedu weikalā, Rigā, Kungu eelā Nr. 28.

Taunā ifdewumā pahrlabota un stipri papildinata Mahija imneezibas un Pawahru mahkfla.

Saſtahdijufe Minjona.

Noderiga mahjās un fainneezibas fhōds.

Pahri pa 2000 rezeptem, faſtahditas pehz baſchadu tautu labatās garfchas un peemehrotas Baltijas apſtahtsteem. Ar fmalti ifſtrahdateem krahfu biſchju peefitumeem un daudf iluftrazijam tekſtā.

Matkā glihtā fehjumā 375 l., pa pafstu peefuhtot 425 l., uf nar. nar. 435 l.

Ernsts Plates, Rigā,
pee Petera baſnizas un Stahru eelā 13.

Tſchuguna leetawa, granita ſahgetawa un ſlihpetawa

J. Lahzis, Rigā,

Pletenberga eelā Nr. 19. Telefons Nr. 2487,

peebahwā baſchadus granita, marmora un tſchuguna kapu kufstus un peemineklus, kapu beklus, fehdes (if tſchuguna), kapu ſehtas (if tſchuguna un kaſamas hſels) un metala kronus par mehrenam zenam.

Apſtellejumus peenem un pahrdod no krahjuma fabrikas noliktawā, Terbatas eelā Nr. 26. Telefons Nr. 986.

➡ Zenu rahditajus ifſuhhta bej matkas. ➡

Paſta adreſe: J. Lahzis, Rigā.

Manā argahdibā dabujams:

Skatuwes mahkflineeks.

Ihſas lugas, ſolo ſtati, kuplejas, deflamazijas un diſhwofchas ainas. Latw. ſtatuwem ſaraktiſjis Sejas-Kruhmiſch. Matkā 25 l.

Jemermuras lihgawa.

Stahſis no Waltera Stota. Latw. no A. Deglawa. Matkā 75 kap.

Gods. Statu luga 4 zehleenos no Germana Sudermana. Latw. no W. Waltera. M. 50 l.

Hannele. Sapnu dſeja no G. Hauptmana. Tulkof. Uſpaſija. Matkā 40 kap.

Hernhuteefchi. Drama 5 zehl. no Porufu Sahna. Matkā 40 kap.

Neaiffneegts mehrkis. Drama ij tagadnes 4 zehl. no Uſpaſijas. Matkā 40 kap.

Negaifs. Drama 5 zehleenos no A. N. Dſirowſta. Latw. tult. Sejas-Kruhmiſch. M. 30 l.

Spehks. Romans 2 datās no Fritſcha Mautnera. Tulkofis Auguſts Deglaw. Matkā 80 kap.

Paſtara deena Pompejos. Romans no E. V. Bulwera. Tulkofuſe Uſpaſija. Matkā 80 l.

Jowans un Olga. Weh-romans no A. ſon Kladowa. Tulkofis B. Behriſ. Matkā 1 rbl. 50 kap.

Ernsts Plates,

Rigā, pee Petera baſnizas un Stahru eelā Nr. 13.

W. K. Kiessling,

Rigā, piano magalina,
L. Jehkaba eelā 8, blakus birſchai.

**Fligeli,
Piano,
Harmoniumi,**

Klaweeru ſpehles aparati,
Noſchu krapji
fikai labakee fabrikati par mehrenam
zenam.

Skaiftuma ſeepes „JDEAL“

SELTA MEDALIS
LONDONE 1906

Gl.
20
K.

KOSMETISKS LABORAT.
„AVANCE“
RIGA

Fabrika: Awotu eelā Nr. 21.

Noliktawa: Kauf-eelā Nr. 10,
pee Maas.

Dſells gultas,
behrnu ratinas,
maſgajamos ſtekus,
petrolejas wahritajus,
tehjmatehlnas,
emalj. wahramos trankus,
petrolejas krahnis,
fikla un fajansa prezes,
niketa un olfenida prezes,
peebahwā pa lehtafam zenam

J. E. Mufchke

lampu fabrikas noliktawa
Terbatas eelā Nr. 18.

Metala Kapu Kroni
leelā ifwehlt lehti.

R. Nebelsiecka pehju.,

Rakn eelā 11, blakus krahſtaſei,

gumijas un
metala ſtempeli
grawuras,
klifchejas un
krahſas

peebahwā lehti glih-
talā ifwebumā jau kopſch 24 gadeem.

„Waldſchlößchena“ Merzens.